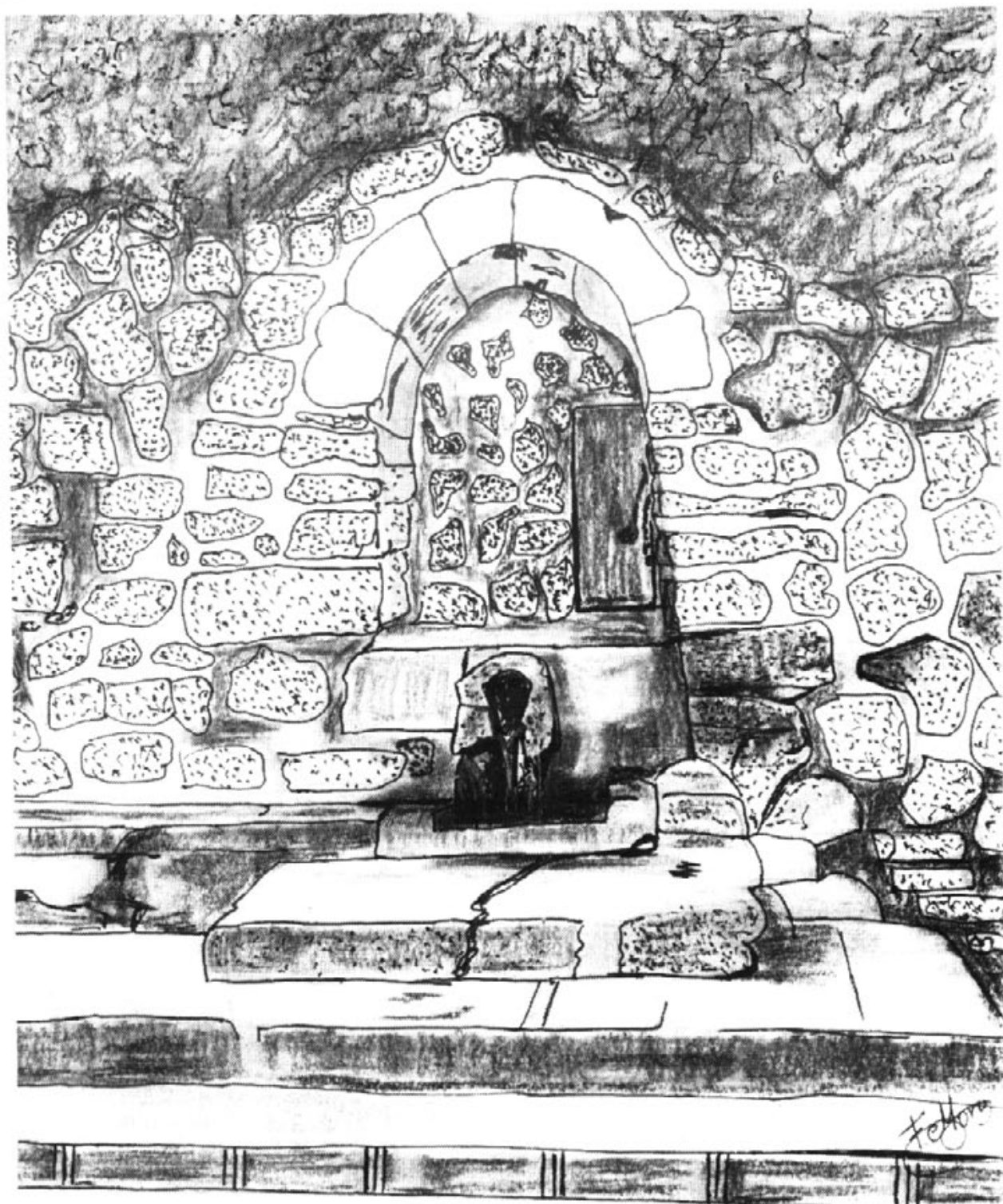

mOntaurà

Nº 18 Primavera 1992

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

S A F O N T , dibuix de l'artista local Francesca Mora.

SUMARI

Portada: SA FONT , dibuix de l'artista local Francesca Mora Pons.

- 3 ARA HA FET VINT ANYS..., Gabriel Fiol Mateu.
- 4 CRÒNICA, Gabriel Fiol Mateu.
- 8 L'AJUNTAMENT INFORMA.
- 12 DE CA NOSTRA..., Jaume Gual Mora.
- 15 LA BIBLIOTECA. Maria del Carme Valdivielso.
- 16 SES GLOSES D'en Tomeu Sinevé: "Déu faci, que si convé, en deu anys no en manqui cap".
- 18 Entrevista: MATEU MORANTA MORRO, "Rengo".
Jaume Gual Mora.
- 21 TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR. Miquel Saurina Vallori.
- 22 L'ESCOLA. El claustre de professors.
- 24 L'ESPLAI. De cara a cara i amb la mà al cor.
El grup de monitors.
- 26 TOPONIMIA DOCUMENTADA -18-. Gabriel Fiol Mateu
- 27 ESGLÈSIA LOCAL. La Festa de Pasqua perllongada
Bartomeu Fons Pascual.
- 29 ELS LLINATGES DELS MANCORINS -17 -.Gabriel Fiol
- 30 PER LLEPAR-SE ELS DITS: Temps de panades i
robiols. By Toni of La Finca.
- 31 EL FUTBOL. Miquel Vallori Mateu.
- 34 TRIAL. Joaquim Martí, altre cop campió.
- 35 Infantil Club Esportiu Montaura. Miquel Vallori
Trofeu a la correcció.

Contraportada. IMATGES D'AHIR: "Sa figuera grossa"
(1938) Comentari d'En Biel de Son Nadal.

Fotografies: Gabriel Fiol, Magdalena Campaner, i
d'altres.

montaura

MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall

Redaccio : Grup de Mancorins.

Confecció : En Joan & Co.

Col·laboradors : Tots els qui vulguin

IMPRESSIÓ: Informacions Llevant, S.A.

Dipòsit Legal: PM 3-1988

EDITA : COL·LECTIU MONTAURA

Pl. Ajuntament, 1

07312 MANCOR DE LA VALL

Telèfon 501776

Les responsabilitats dels articles recauran només damunt de llurs autors.

=====

Activitats Culturals F.C.E.	457777
Aeroport, informació	264162
Ajuntament	501776
Alcolics anònims	231169
Ambulàncies	200362
Ambulatori S.Soc. Inca	502461
A.T.S.	501880
Bombers	085
Dispensari Municipal	504865
Electricitat "Avaries"	500700
Escola "Montaura"	505991
Esperança, Telèf. de la	461112
Guardia Civil C.O.S.	062
Activ. Infant.-Juvenil F.C.E.	280000
Meteorològica, Informació	405814
Metge de Guardia (Nº 2504)	281313
Notícies (de 8 a 20 h.)	721172
Parròquia	501828
Projecte Home	456212
Protecció Civil	721040
Pompes Fúnebres	500237
Servei Inf.Atenció Ciut.	900-321321
Son Dureta	175000
Taxi (Radio-Taxi 24 h.)	881020
Telegrams per telèfon	722000
Toxicològica, Informació	91-2620420
Tren, Estació Inca	500059
Urgències Seg.Social Inca	889000

=====

CINEMA

COL·LECTIU MONTAURA

ARA HA FET VINT ANYS...

Les principals notícies que es produïren a Mancor durant el primer trimestre de 1971 foren:

Que a les Beneïdes de Sant Antoni s'emportà el primer premi de carrosses la titulada "Diligència de l'Oest". També fou premiada la petita carrossa que construï la madona de les barques que hi havia instal·lades a la plaça de l'església i que veim a aquesta fotografia retrospectiva amb n'Elionor Amengual. També reproduïm la fotografia dels guanyadors del número còmic, Pere Miró i Catalina Martorell.

Que els naixements del trimestre foren el de Jaume Gual Mateu el dia 3 de gener, el de Bernardí Amengual Mateu el 15 del mateix mes, el de Bernardí Mateu Martorell produït el dia 30, també de gener, i que sols visqué unes hores. El dia 12 de març va néixer en Sebastià Ribot Pol i el dia 21 del mateix mes na Maria Martorell Martorell.

Els morts foren Joana Aina Pericás Morro de 75 anys d'edat, el traspàs del qual fou el 6 de febrer i Jaume Pericás Seguí, de 76 anys, mort el 26 de març.

Que sols hi hagué unes noces que foren les de Joan Martorell Rosselló i Francesca Ripoll Alba que es casaren el dia 6 de febrer.

Que el dia 25 de març el Governador Civil de Balears visità Mancor. Encara que la visita tenia caràcter particular, junt amb els membres de l'Ajuntament, passà revista als principals problemes de la vila.

Que el dia dels Reis començà el seu ministeri pastoral, com a Rector de la Parròquia, Mn. Bartomeu Català Barceló.

(Extret de diferents fonts).

Gabriel Fiol Mateu.

CRÒNICA

Gener:

El dia 4 es celebrà un destacat concert líric al Casal de Cultura. Fou interpretat per Isabel Rosselló, soprano, i pels barítons Francesc Bosch i Gabriel Aguilera. Els acompanyà al piano Andreu Bennàsser. Tres parts diferenciades formaren el programa: La primera dedicada a la lírica mallorquina, la segona a fragments populars d'òperes de W. A. Mozart i la tercera a pàgines immortals de sarsuela. El presentà Catalina Valls i l'organització va córrer a càrrec de l'Ajuntament amb el patrocini del Consell Insular de Mallorca.

El dia 6 es conegué la notícia de la mort de Mn. Guillem Torrens Mut que havia estat rector de la nostra parròquia entre els anys 1960-1963. Comptava amb 62 anys d'edat i ostentava el càrrec de rector de s'Estanyol de Llucmajor. Descansi en Pau.

El dia 7 començaren les obres de reforma de l'edifici propietat de la parròquia, conegut com Sa Catòlica, Es Centro o el Teleclub, segons quina entitat hostatjàs. Segons conveni acordat entre la parròquia i l'Ajuntament serà emprat per les dues institucions per dedicar-ho a diverses activitats. L'obra la realitza el contractista local Sr. Jordi Colom Amengual, amb un pressupost de 12.790.000 ptes.

El dia 15 s'iniciaren les classes del curs de brodat mallorquí baix la direcció de la professora Sra. Joana Villalonga amb una inscripció de catorze participants. Està organitzat per la Conselleria de Comerç i Indústria, l'Ajuntament i la Caixa de Balears Sa Nostra.

Les festes de Sant Antoni començaren amb un sopar vora el fogueró seguit d'un animat ball a Can Bernat el dia de la vigília del Sant.

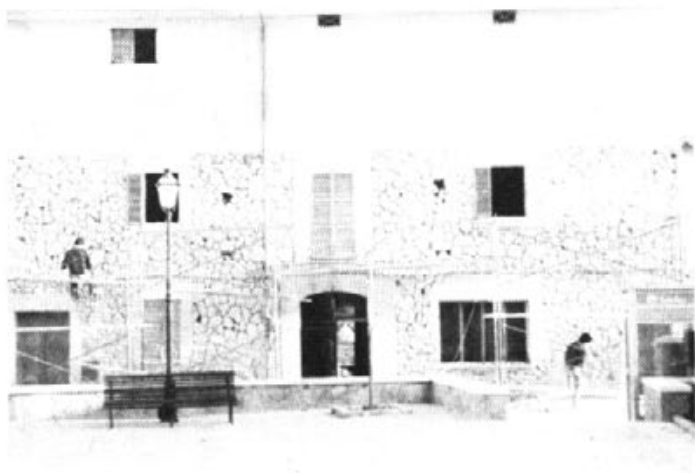
El dia de Sant Antoni, després del acte tradicional de la baixada del corb, s'iniciaren les Beneïdes i entre els participants a les mateixes foren premiats:

Animal de raça autòctona més pura: El boc que portava Gabriel Martorell.

Animals de més interès ramader: Els cans que portaven Pau Mateu i Antoni Alba.

Animal més destacat: El cavall que muntava Teresa Ripoll.

Pel que fa a les carrosses els premis foren:

Primer premi: Els batedors.
 Segon premi: Les broadores.
 Tercer premi: Les Pagesetes.
 Quart premi: Cotxe d'època.

El dia 18 s'iniciaren la sèrie d'actes que l'Ajuntament va a realitzar per commemorar el segon centenari del naixement de l'insigne filòleg i escriptor mancorí, Joan Josep Amengual i Reus, que es complirà el dia 20 de gener de 1993. Començà amb l'obertura de l'acte a càrrec

del Batle D. Gabriel Pocoví Pou. Seguí la conferència pronunciada pel professor de Llengua Catalana de la Universitat de les Illes Balears, Dr. Jaume Corbera i Pou, titulada: "El Dr. Joan Josep Amengual i Reus defensor de la nostra llengua". Seguí un magnífic concert de la Capella Oratori-ana amb acompanyament musical del Palma Brass Quintet. Clogué l'acte l'Honorable Consellera de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, Sra. Maria Antònia Munar.

Febrer:

CANAL 33

El dia primer començà a emetre el senyal del canal 33 de la Ràdio TV de Catalunya, el repetidor de Santa Llúcia.

El dia 9 fou batiat Miquel, fill de Miquel Vallori Mateu, col.laborador de la revista, i d'Esperança Martorell Martorell. En foren padrins Maria Martorell i Miquel Vallori. Enhorabona.

El dia 16 va néixer Joan, fill primogènit del matrimoni format per Joan Frontera Ripoll i Catalina Muntaner Caldentey. Moltes felicitats.

Carnaval

Els darrers dies de Carnaval d'en-guany començaren a celebrar-se el Dijous Llarder, els primers foren els animosos socis de l'Associació d'Amics de la tercera Edat. Després d'una assemblea general de simple tràmit, donaren bon compte d'un sopar molt apropiat a la diada: fava parada, coca amb tallades i tots els complements necessaris. Acabaren ballant amb la música de l'organista i cantant Joan Antoni, amb l'obligació d'anar disfressat per participar-hi.

El 29 es celebrà un animat ball de disfresses a Can Bernat. El dia següent foren els nins que disfrutaren de la Rueta voltant pels carrers del poble amb música

de la banda de Cornetes i Tambors de Búger, i animats pel Grup d'Esplai s'Estel de Mancor. Com es tradicional el ball dels casats del darrer dilluns clogué aquests dies de bulla i disbauxa.

Març:

El dia 4 morí madò Teresa Amengual Alorda, dita dels Morers, als 92 anys d'edat. Acompanyam en el sentiment als seus fills Damiana, Felip i Josep i demés familiars. Descansi en Pau.

El dia 14 es celebrà una sessió de Cine Fòrum al Casal de Cultura. Es projectà la pel·lícula, "No sin mi hija", que la presentà i dirigí el col·loqui D. Guillem Mora Pons, professor de l'IB. Berenguer d'Anoia d'Inca.

El dia 20 al mateix local es projectà el video "La Guerra Civil Espanyola 1936-39" amb comentaris del professor d'Història, Sr. Pere Rayó Bennàssar.

El dia 21 l'Associació d'Amics de la Tercera Edat sortí d'excursió. Visitaren Valldemossa on berenaren a cal nostre paisà Miquel Reynés, Son Marroig i el Port de Sóller on dinaren. El capvespre passaren pels quasi exhaurits embassaments de Cúber i Gorg Blau, visitant el monestir de Lluc abans de tornar a Mancor.

El dia 31 quedà obert el nou local de la perruqueria de senyores que regenta Francesca Mateu Moranta, al carrer Bartomeu Reus, a la casa coneguda com Ca Na Coca. Deixa el vell emplaçament a la Plaça de Dalt on hi treballà durant molts anys Bartomeu Pou Pericàs fins a la seva jubilació.

Gabriel Fiol Mateu.

Ajuntament de Mancor

PLENARIS.

SESSIÓ ORDINÀRIA DEL DIA 31 DE GENER

Després de la lectura de la correspondència i disposicions oficials, es donà compte de dos decrets de l'alcaldia referents a ampliació i transferència de crèdits.

Es concedí una llicència d'obres i s'acordà iniciar expedient per anul·lar parcialment una altra concedida anteriorment.

Es resolgué el recurs d'alçada, presentat per la Sra. Petra Pujol Balaguer, contra l'acord del Tribunal Qualificador del concurs per la provisió d'una plaça d'una netejadora en contracte laboral temporal.

A proposta del regidor Sr. Jaume Gual Mora, s'acordà integrar-se al Consorci d'Informàtica Local de Mallorca que promou el Consell Insular de Mallorca.

També s'acordà el conveni marc de col·laboració entre l'Institut Balear de Sanejament (IBASAN) i aquest Ajuntament per la construcció, conservació i funcionament de l'Estació Depuradora d'Aigües residuals.

S'acordà sol·licitar que s'inclogui dins el Pla Territorial d'Equipaments Esportius que promou el C.I.M. la construcció de la Pista Esportiva Coberta.

A l'apartat de precs i preguntes el Batle informà d'una reunió celebrada a Lloseta sobre l'atenció a les urgències mèdiques de l'INSALUD, reiterant-se especialment amb que la centralització sia a Inca i de la conveniència que el metge es desplaçi a atendre el malalt.

SESSIÓ ORDINÀRIA DEL DIA 28 DE FEBRER

Després de la lectura de la correspondència i de les disposicions oficials s'acordà:

Concedir una llicència de connexió a

la xarxa de clavegueram i deixar sobre la taula una de connexió a la xarxa d'aigua potable.

Concedir nou llicències d'obres a particulars.

També s'acordà prorrogar per un any el contracte de l'auxiliar administrativa Sra. Magdalena Grau Reynés.

Es posà a disposició de la Junta d'Aigües els drets i obligacions derivats del conveni de l'Ajuntament de Mancor, amb el de Selva i la Sra. Margarida Bibiloni Mayrata, propietari dels terrenys, per facilitar el projecte de millora de l'abastament d'aigua a dits municipis.

S'informà que el padró municipal a primer de Gener d'aquest any, dona una població de 888 habitants de dret a nostre terme, dels quals 429 són homes i 459 dones.

S'aprovaren les bases per la contractació, per un període de sis mesos, d'un peó per feines diverses.

SESSIÓ ORDINÀRIA DEL DIA 27 DE MARÇ

Després d'informar sobre la correspondència i disposicions oficials, el Secretari donà compte de diversos decrets de l'alcaldia referents al servei de socorrista a la piscina municipal, cursos de natació i monitors esportius a afectes de sol·licitar conveni amb l'INEM. També referent a la suspensió d'unes obres particulars. Finalment del decret de liquidació del pressupost de 1.991.

També s'aprovaren sis llicències d'obres particulars.

S'aprovà la certificació d'obres nº 1 a favor del contractista D. Jordi Colom Amengual corresponent a la reforma del local, conegut pel Tele-Club, per un import de 2.728.316 ptes.

Igualment s'aprovà el programa de serveis social pel present exercici, amb unes despeses previstes de 550.700 ptes.

Atès l'acord de l'Ajuntament d'Alaró de sol·licitar al Ministeri per les Administracions Públiques d'acumulació de les funcions de secretari de les corporacions d'Alaró i Mancor pel funcionari Sr. Jaume Nadal Bestand, s'acordà informar-lo favorablement.

CONDUCCIÓ DE L'AIGUA DES DEL SONDEIG FET AL TERME DE SELVA A CÀRREC DEL SERVEI HIDRÀULIC DE LA CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES DEL GOVERN BALEAR.

És una preocupació de tots els mancorins i també podeu estar segurs que ho és de l'Ajuntament, el saber si, sobretot d'estiu, tendrem aigua abastament. Enguany hem tengut un hivern amb molt poca pluja i poca neu, sens dubte això dificulta l'alimentació de les capes freàtiques de la terra i que les fonts donin aigua.

Al número de MONTAURA del passat octubre informàvem de les gestions fetes per tal de fer arribar l'aigua del sondeig fet en el terme de Selva, molt prop de Mancor. Ara podem ja avançar més coses. Està aprovat ja el projecte per aquest exercici de 1992. S'està ja a punt de subhastar les obres de conducció. Aquestes obres es faran en dues fases: Una cap a Mancor i l'altra cap a Selva. La primera fase serà la conducció de l'aigua fins al dipòsit de la carretera a Santa Llúcia.

El que és segur que les obres encara no estaran acabades a l'estiu. Això vol

REPETIDOR DE TELEVISIÓ.

També parlàrem a la revista del mes d'octubre de la situació en què es trobava el Repetidor de Santa Llúcia i avançàvem que l'Ajuntament faria tot el que fos possible per aconseguir que a Mancor es poguessin veure tots els canals de TV.

Haureu vist que ja s'ha aconseguit poder veure, a més de TV. 1 i 2, TV. 3, Antena 3, Canal 5, Canal 33 i aviat veurem el Canal Plus, el Canal 9 i les TV. Locals d'Inca i Lloseta.

Com ja vos dèiem també no hem rebut subvenció de cap Entitat ni Administració,

dir que podem arribar a tenir problemes d'abastament d'aigua al poble. Des d'aquestes retxes volem fer una crida a tots els veïns per tal que es prengui consciència d'aquesta realitat i s'aprecii el valor de l'aigua, evitant l'ús innecessari de la mateixa, restringint-lo a les necessitats vitals i no emprant-ne per regar o per altres coses supèrflues.

En el món en què ens ha tocat viure, ens hem creat unes necessitats de les quals no podem prescindir. És molt bo el progrés i el benestar actual si el comparem amb el que varen viure els nostres padrins; l'hem d'aprofitar i viure el millor possible. Ara bé cal pensar amb els demés. És un fet ben clar, parlant de l tema de l'aigua, que si tots volem estar millor, tots hi hem de posar un poc de la nostra part, contràriament no només mancarà l'aigua als demés sinó que també ens mancarà a nosaltres.

no obstant hem seguit endavant. L'Ajuntament està realitzant les obres sense que els veïns s'hagin vist gravats amb cap tipus de contribució. Estam segurs, tal com també dèiem, que en demanar un esforç als veïns de Mancor, rebrem una resposta sincera, sabent que així tots estarem millor i més ben informats.

El Regidor Jaume Gual ha tengut contactes amb els responsables de TV. Inca, un dels quals és en Guillem Coll "Sinevé", per tal que, tot d'una que puguem veure les emissions d'aquesta Televisió, Mancor, la seva vida, fets i esdeveniments tinguin ressò en els seus programes informatius i altres monogràfics.

BERNAT POU RIERA DE " CAN PASTORA " .

CNT

Portavoz
de la CNT
de España
en el
EXILIO

HEBDOMADAIRE autorisé par le Ministère
de l'Information en date du 3 mars 1946

Direc.: J. PEIRATS — Administ.: VALERIO MAS

N.º 595 - II EPOCA - Precio: 20 Frs
Toulouse 23 Septiembre 1956

GIROS: «CNT» hebdomadaire, C.C.P. 1197-21
TOULOUSE (Haute-Garonne)

Redac. y Administ.: 4, rue Belfort, Toulouse (H.G.)

■ VIDAS RECTAS ■

BERNARDO POU

por GERMINAL ESGLEAS

NO tras otro una pléyade de buenos amigos y compañeros se nos van. ¿Cuántos ya que han dejado sus buenos desposos en tierras de exilio? Lo inevitable en las existencias se cumple friamente, y nos deja a los que vivimos y conservamos corazón y voluntad en la aliección, por mucha que sea la cantidad de nuestro espíritu. Nosotros no creemos que el sentimiento sea una comedia ni una debilidad. Creemos en el hombre, en el amigo y, según sus virtudes y cualidades, le distinguimos en aprecio y estima, incorporándolo a nuestro propio universo: el que cada ser se forma según su naturaleza, su temperamento, su sensibilidad, su capacidad y comprensión, los subjetivos matices espirituales de su individualidad. Y cuando perdemos a un amigo, a un compañero, aun siendo todos y cada uno de los compañeros compañeros en la acepción común, lo sentimos una vez más hondamente que otras, según nuestras afecciones.

Bernardo Pou era, además de compañero, un buen amigo nuestro. Uno de esos amigos sinceros que no se olvidan fácilmente.

Nació Pou en Mallorca.

El sol, el aire, el mar, los elementos de la isla encantada y maravillosa contribuyeron en parte a modelar su figura exterior, a enriquecer y a tonificar su espíritu. Con afán de conocer mayor mundo, de recorrerlo, de ver horizontes más amplios, dejó pronto su suelo natal e hizo su entrada en la grande e inquietante catalana Barcelona. Su

go. Iluminó su vida, sirvió también de antorcha a los demás, y le acompañó más allá de la tumba. Que

Aquest mancorí, per a molts desconegut, va néixer l'any 1896 a la casa nº 6 del carrer Nou, on hi viu la seva germana Margalida, la mare del batle en Gabriel Pocoví. Era de la família de Can Pastora.

De les aportacions orals del seu fill Libert, que viu a Lyon i que l'estiu passat va venir a Mancor, n'hem pogut fer una semblança. També ens ha proporcionat dos documents escrits amb motiu de la seva mort: "Vidas Rectas", semblança feta per Germinal Esgleas, publicada al nº 595 de dia 23 de setembre de 1956 del Setmanari de la CNT. de Toulouse (França), (la capçalera del qual podeu veure a la fotografia); i un article publicat al periòdic "La Voluntat" de Montevideo (Uruguai) de Carles M. Rama.

Només tenia 7 anys quan va abandonar el seu poble nadiu, se n'anà amb un tio seu a Lyon on aquest hi tenia un magatzem de vins. Allà va anar a escola a un col·legi de "Lazaristas" de la mateixa ciutat. Als 16 anys treballà de "cambrer" i ja es donà a conèixer per la seva defensa dels treballadors, participant en el sindicalisme, concretament a la CNT.

Als 20 anys es expulsat de França i passa a residir a Barcelona i fa feina a l'Ajuntament al negociat del Registre de documents. Per la tarda treballava al Port Franc amb l'enginyer Alexandre Sancho. També es va significar per la seva lluita revolucionària catalana i es va integrar a la CNT. de Barcelona, que havia començat a actuar a finals de la dècada dels anys 10.

L'any 1922 conviu amb la que serà la seva dona, una catalana de Tortosa, Elòdia Subirats. Tengueren dos fills, Libert que viu a Lyon i Pepita que viu a Perpinyà. Té tres néts.

Venia a Mancor a passar temporades, sobretot d'estiu. Al seu poble tenia ocasió de fer discursos i reunions polítiques, exposant les seves idees entre els seus amics i coneguts. Els seus fills, de petits, passaven els estius a Mancor a casa de la seva mare.

Va ésser el representant de l'Anarquisme espanyol al congrés de la "Unione Anarchica" de la ciutat italiana de Bologna. Allà va tenir ocasió de conèixer i parlar amb Malatesta i Fabri, el pensament d'ambdós anarquistes restà sempre viu en ell. És empresonat a la Presó "Mo-

delo" de Barcelona. Participa en actes en contra de la Dictadura de Primo de Rivera i a favor de la República, juntament amb Ramon Franco, Alexandre Sancho, Angel Semblancatet. L'any 1934 va publicar, juntament amb J. R. Magriña, un llibre titulat: "Un año de conspiración, antes de la República", que mostra la importància del moviment obrer en la seva lluita en contra de la Dictadura.

Els seus escrits són freqüents a la premsa llibertaria i obrera d'Espanya, la seva acció s'estén a conferències, fulletons de divulgació, traduccions del francès, que dominava a la perfecció.

A l'any 1936 es nomenat Secretari del Ministeri de Propaganda, també en la CNT és l'encarregat de la publicació dels pasquins i fulletons de propaganda. D'aquesta època és una obra, fonamental per conèixer la història de l'Espanya Popular: el "Boletín de Informaciones CNT-FAI-AIT", que es publica a Barcelona i València de 1936 a 1939. Perquè no es perdin aquests documents, en arribar la guerra, els envia a Lyon, a una Catedràtica de Geografia Política, Renée Lamberet. Avui constitueix la col·lecció més important que hi ha, està guardada a la Biblioteca Nacional d'Amsterdam.

Durant la Guerra Civil ocupa càrrecs de gran responsabilitat i importància fora d'Espanya, en missions oficials de les Milícies Antifeixistes. Dins Espanya atén la propaganda de l'obra popular de reconstrucció socialista i en contacte amb les delegacions estrangeres. Li va correspondre, en una missió poc coneguda, acompanyar al Pandit Nehru, aleshores un rebel hindú contra el govern anglès, en un viatge per Espanya. El Pandit Nehru li va manifestar la seva gran admiració per la resistència popular i les col·lectivitats agràries.

L'any 1939 fuig a l'exili, no podia anar a França, i per això se n'anà a Bèlgica. La seva dona va estar a un camp de concentració a Bordeus. Els seus fills foren recollits pel seu tio Jaume. Quan els alemanys invadiren Bèlgica, ell va passar a França amb documentació falsa i residia al departament de Lot, prop de Tolosa, però sense domicili definitiu per temor a ésser descobert. Estava a casa d'uns amics llibertaris i anarquistes com ell.

Fruit de les seves investigacions cal recordar el volum sobre la cronologia i bibliografia del moviment obrer i social d'Espanya de la seva companya Renée Lamberet, una de les obres més importants dels darrers anys damunt aquesta temàtica. Per altra part, també va col·laborar amb un capítol al Tom III de l'obra de Edouard Dolléans "Histoire du mouvement ouvrier".

Encara l'any 1955, un any abans de la seva mort, va organitzar a París l'exposició més completa de cartells i murals de la guerra civil que s'hagi celebrat mai fora d'Espanya.

Va morir a París el dia 4 de setembre de 1956. Està enterrat a Brunoy, localitat a uns 15 km. de la capital francesa. Fins després de la seva mort el seu fill no va poder tornar a Espanya.

Vegem un resum del que digué a l'article "Vidas rectas" el seu amic Germinal Esgleas, pocs dies després de la seva mort:

"... quan perdem un amic, un company, ho sentim en el més profund del nostre cor. Bernat Pou era, a més de company, un bon amic nostre. Un d'aquests amics sincers que no s'obliden fàcilment.

Temperament rebel, actiu, estudiós a la vegada, aviat es distingí per les seves capacitats i la seva laboriositat. El vaig conèixer personalment durant l'època de la Dictadura de Primo de Rivera. Va enriquir la seva cultura, fou freqüentador constant dels medis intel·lectuals de l'anarquisme internacional.

Després, passant els anys fou, un apassionat dels estudis històrics, dotat d'una extraordinària memòria, una formiga treballadora de biblioteca, va anar reunint, ajudat per una persona que ha tenguut predilecció pels estudis, un dels materials més valuosos i més importants del sindicalisme revolucionari, l'Anarquisme Espanyol i la nostra Revolució.

Quan es produí el seu exili vaig perdre el contacte amb ell, només el vaig tornar trobar després de llarg temps.

Pou, amb les seves relacions d'ordre internacional, fou conegut de moltíssims militants de tots els països. Al front del Subsecretariat de la AIT a Europa Occidental, durant un llarg període de temps, ha contribuït molt activament a

reanimar l'obra de l'Associació Internacional de Treballadors.

Una de les seves més grans preocupacions, passió i il·lusió era deixar acabats els treballs de caire històric i sociològic que tenia començats. Malalt i tot seguia estudiant i investigant, cercant detalls i dades, el que era exacte i precís, per tal d'oferir el treball al món i als seus companys.

La seva, era una d'aquelles vides que s'acaben prematurament. La intel·ligència, el saber de Pou, la seva cultura, encara no havien donat el millor i el més madur del seu fruit. Sens dubte el millor d'ell haurà restat a l'anonimat en la lluita individual, que, interessant-se en la vida de la Humanitat i de la Societat, en els moviments ideològics i socials vivents, va tenir aquest home que no es tancà a les conveniències, prejudicis, arcaïsmes i injustícies, per superar l'existència humana i aixecar-la a un més alt nivell de perfecció i dignitat".

Agraïm al fill de Bernat Pou tota la informació que ens ha donat del seu pare. Així tots els mancorins hem conegut la vida d'aquest mancorí, qui sempre va estimar el poble que el va veure néixer.

Jaume Gual Mora.

DE CA NOSTRA...

LLENGUA.-

Classes de Conjugacions.

Els verbs s'agrupen segons les seves terminacions. En català tenim, com en castellà, tres conjugacions:

1.- Tots aquells verbs acabats en -ar en l'infinitiu, ex. cantar, pregar, etc... (1ª conjugació).

2.- Els verbs acabats en -er, -re, -r sola, ex. córrer, perdre, dur, etc... (2ª conjugació).

3.- Els verbs acabats en -ir; ex. sentir, partir, etc... (3ª conjugació).

La tercera conjugació té dues formes distintes: Conjugació pura, semblant a la primera i segona conjugació. Conjugació

incoativa, la d'aquells verbs que inclouen l'increment -eix entre el radical i la terminació, en certs temps i persones. Són verbs de conjugació pura, sentir, cosir (fan tu sents, tu cuses); són verbs de conjugació incoativa, partir, unir (fan tu parteixes, tu uneixes).

PARLEM COM CAL.-

Gran, major, menor, menut, petit.-

És important, a l'hora de parlar, saber distingir bé entre les cinc paraules dites. Intentem, mitjançant exemples, veure la diferència entre elles.

Gran: S'empra per dir "arribar a un grau avançat de creixença o edat", "de dimensions que excedeixen la mida ordinària", "el de més edat".

Major: Vol dir "més gran", "el principal o la cosa principal".

Menor: Significa "el més petit", "més petit", "el menys important o la cosa menys important".

Menut: Expressa "de poc volum", "de poca importància".

Petit: Vol dir "de dimensions que no arriben a la mida ordinària", "el de més poca edat", "el més xic".

VOCABULARI.-

Avi, padrí = Abuelo.
Àvia, padrina = Abuela.
Padrí jove = Padrino.
Padrina jove = Madrina.
Conco, tio = Tío.
La dida = Nodriz.
Qualcú = Alguien.
Ningú = Nadie.
Qualsevol = Qualquiera.
L'al.lota = La novia.
L'enamorat = El novio.

FESTES, FIRES I REFRANYS.-

Ha entrat la primavera i no plou. De seguir el temps així no sé com passarem l'estiu. Crec que les pluges de finals de març no hauran estat suficients.

Hem començat el trimestre segon de l'any que acabarà amb les Festes del nostre Patró Sant Joan. Els esdeveniments i les festes més importants són les següents:

Abril:

Dia 3, a les 12 h. i 46 m. entra la Lluna Nova, pareix que hi haurà temporal i vents freds.

Dia 12 és el Dia de Rams i comença la Setmana Santa, dia 16 és el Dijous Sant i dia 17 el Divendres Sant. Aquest dia, a les 14 h. i 53 m., entrarà la Lluna Plena, el temps serà clar però farà fred.

Dia 19 és la Festa de Pasqua. El dia 20, dilluns de Pasqua, Romeria a Santa Llúcia, festa local a Mancor, també a Selva, Caimari, Biniamar, Inca, Alaró i a molts altres pobles.

Dia 22 tindrà lloc la Romeria del Cocó a Lloseta.

Dia 23 és la festa de Sant Jordi i es celebra la festa del Llibre.

Dia 25, festa de Sant Marc, és festa a Sineu.

Dia 27 és la festa de la Mare de Déu de Monserrat.

Durant aquest mes hi ha moltes fires a distints indrets:

Andratx, "Fira Agrícola d'Andratx" (ramadera, agrícola, artesanal i industrial), dia 5.

Santa Eugènia, "Fira Agrícola i Ramadera", dia 5.

Santa Margalida, "Fira d'abril" (industrial, artesanal, ramadera i agrícola), dia 12.

Palma, "Fira de mostres de Mallorca", de dia 24 d'abril al 3 de maig.

Muro, "Fira de Sant Francesc" (industrial, agrícola, ramadera, artesanal, diverses exposicions), dia 26.

Santa Maria, "Fira d'abril" (agrícola, ramadera, artesanal, industrial), dia 29.

Del Refranyer Popular:

"Aigua d'abril, cada gota val per mil". "No donis l'hivern per acabat, que la lluna d'abril no hagi passat". "No és tan dolç l'abril florit, que no geli alguna nit". "Per l'abril bon tall de pernil". "Diumenge de Rams, qui no estrena no té mans". "Per l'abril no et treguis ni un fil". "Acabada la quaresma, acabat el bacallà". "Les egües i les vaques per abril més flaques". "Bon abril i bon cavaller molt escassos solen ser". "Sant Marc porta panera, per davant o per darrera". "Si l'abril trona, l'anyada és bona". "Si vols menjar pèsols en segar, per l'abril els has de sembrar".

Maig:

Dia 1 és la Festa de Sant Josep Obrer, festa dels treballadors.

Dia 3 és la festa de la Creu. Aquest dia entra la Lluna Nova, a les 21 h. i 55 m. El temps serà tranquil i clar.

Dia 9 és Sant Nicolau.

Dia 14 és la festa de Sant Macià, abans es celebrava en el mes de febrer; era quan podíem dir "per Sant Macià, l'oreneta ve i el tord se'n va".

La llengua,
feina
de tots

Dia 16 entra la Lluna Plena, a les 9 h. i 40 m. Hi haurà vents forts, grans ennuvolats i ruixats forts.

Hi haurà també moltes fires:

Costitx, "Fira de Costitx" (agrícola, ramadera, artesanal), dia 1.

Ses Salines, "Fira de 1er. de Maig" (agrícola, ramadera, artesanal, industrial).

Búger, festa des Jai, diumenge, dia 3.

Sineu, "Fira de maig" (agrícola, ramadera, artesanal, industrial), dia 3.

Sóller, "Fira de l'Artesania", del 8 al 10.

Maó, Sebime, Fira Internacional de Fabricants de Bijuteria (38ª edició), del 8 al 12.

Campos, "Fira de maig" (agrícola i ramadera), dia 10.

Felanitx, "Fira de maig" (agrícola, industrial, artesanal), dia 10.

Lloret, "Fira de Lloret" (agrícola i ramadera), dia 10.

Sencelles, "Fira de maig" (agrícola, ramadera, artesanal), dia 18.

Manacor, "Fira de maig" (mostra de comerç, indústria i ramaderia), dia 26.

Palma, X Fira del Llibre, del 29 de maig al 7 de juny.

Del Refranyer Popular:

"Pel maig, cada dia un raig". "Maig plujós, a l'horta lleig i al camp formós". "Per la Creu, el blat ja es veu". "Pel maig riuades i grosses tronades". "Maig calent i plujós, dona fruit abundós". "Pel maig faves a raig". "De maig en la meitat, l'hivern acabat". "Pel maig grana l'ordi i

rossega el blat". "Qui pel maig menja sardina, per l'agost li pica l'espina". "Casament pel maig, curta durada". "Guarda pa pel maig i tot l'any en tendràs". "Pel maig el bon pagès de llaurar ha d'estar llest".

Juny:

Dia 1 entra la Lluna Nova, a les 5 h. i 34 m. Hi haurà vents forts i temps fresc.

Dia 7 és la festa de Pasqua Granada (Pentecostès).

Dia 15 entra la Lluna Plena, a les 21 h. i 35 m. Bon temps, clar i tranquil.

Dia 19, divendres, començaran les Festes Patronals de Sant Joan Baptista.

Dia 21, a les 14 h. i 1 m. començarà L'ESTIU.

Dia 24 festa del patró del poble, Sant Joan. També tenen Festes Patronals a molts altres pobles: Muro, Calvià, i altres.

Dia 29, festa de Sant Pere. Tenen Festes Patronals a Búger, Sancelles, Andratx, i altres.

Dia 30, festa de Sant Marçal, advocat contra el reuma.

S'ha acabat el temps de Fires i comencen les Festes Patronals que s'esdevenen a molts de pobles al llarg de tot l'estiu.

A Ciutadella de Menorca tindrà lloc la "Mostra Nàutica de Menorca" del dia 1 al 7 de juny.

Els alumnes acabaran els curs escolar i rebran el premi al seu esforç.

Del Refranyer Popular:

"Si plou a primers de juny, el bon temps és lluny". "Pel juny cada gota com el puny". "Juny fred, mata l'esplet". "Pel juny la roba ja pots dir que sobra". "Pel juny de tres vestits, posa-te'n un". "Dels aglans florits pel juny, tot l'any el porc en gruny". "Juny plujós, garber polsós". "Pel juny, les faves al puny". "Juny espulent, any excel·lent". "De tard o de lluny, Corpus pel juny". "Baralles per Sant Joan, pau per tot l'any". "Juny, juliol i agost, ni donen ni col ni most". "Si pel juny plou, el bon temps es remou". "Per Sant Pere, enrevolten sa figuera".

Jaume Gual Mora.

La Biblioteca

ACTIVITATS DARRER TRIMESTRE

Dins aquest darrer trimestre la nostra biblioteca ja ha funcionat amb tota normalitat després de romandre tancada per obres, per espai de dos mesos.

A més del servei de préstec habitual cal destacar el taller de fang per a adults i petits, organitzat per la biblioteca. Aquest curset començà dia 15 de gener i amb regularitat ens hem reunit tots els dimecres i dijous per, sota la direcció de la nostra professora Na Catalina Gelabert, aprendre les diferents tècniques de treball d'aquest material.

La participació ha estat nombrosa amb més de 35 persones inscrites i esperam poder exposar les nostres creacions durant les properes festes de Sant Joan.

Una altra activitat que hem encetat al llarg d'aquests mesos ha estat la projecció de pel·lícules basades en diferents obres de la literatura Infantil-Juvenil, per després introduir i comentar amb els nins les característiques de l'obra dels

diferents autors. D'Aquesta activitat que es durà a terme els dissabtes dematí al llarg dels propers mesos, se'n vos donarà puntual informació.

I res més, sols comunicar-vos que el proper dia 23 d'abril es celebrarà com cada any el Dia del Llibre. Aquesta tradicional festa, que es celebra per tot arreu, vol ésser una manera més d'apropar a la gent cap a el món de les lletres.

Enguany ho celebrarem amb una exposició de les darreres novetats arribades a la biblioteca i que, si el temps ho permet, serà a l'aire lliure.

Quedau tots convidats.

Un cop més i per acabar, vos vull convidar a tots a passar qualsevol dia per la nostra biblioteca amb la seguretat de que trobareu un llibre que serà del vostre grat i que vos farà gaudir d'una bona estona.

Maria Carmen Valdivielso.

Ses Gloses

D'EN TOMEU SINEVÉ.

Amb motiu de complir-se els primers quatre anys de la sortida de la revista MONTAURA, el passat dia 13 de febrer es reuniren tots els col.laboradors, que han aportat quelcom en la seva elaboració, en un sopar de companyonia. No hi mancà l'amo en Tomeu Sinevé, el nostre glosador, que al final saludà tots els assistents amb aquests versos:

Es sopar mos ha agradat
fins aquí tot ha anat bé
Déu faci, que si convé,
en deu anys no en manqui cap.

Després ens ha tramès aquestes gloses dedicades a cada un dels assistents al sopar:

Un temps amb roba de llista
anàvem sempre apadaçats
jo pos els meus maldecaps
per fer lluir sa revista.

Som en Tomeu Sinevé
que sempre ha estat mancorí,
amb ses gloses vos vull dir
tot el que jo em sentiré.

Es Batle mos va reunir
es dia dets enamorats,
i anàrem a sopar plegats
en Es Casal mancorí.

En Jaume Gual "en Jaumito"
fa s'entrevista quan vol,
fent feina no té consol
ell és el que toca es pito.

En Biel Fiol Mateu
que fa ses fotografies
les fa sense manies
tots es cuiden de lo seu.

Bon home és Mister Jaras
i parla bé s'estranger,
jo el seu parlar no sé
però en mallorquí sí li pas.

En Miquel Vallori "Sereneta"
que a sa llista també estàs
en tot moment mos daràs
informació ben condreta.

Tomeu Ripoll, de Cas Vellaco
escolta es preparat
que si em surt acertat
tots farem un bon retrato.

Jaume Fontanet "Miet"
vius devora on vaig néixer
si en fes moltes com aqueixa
podria dormir de dret.

Joan Castells ets apuros
les té qui els enquaderna
fas sa feina a vila externa
i deixes de guanyar duros.

Mari Carme Valdivielso
devers jo tu estares bé
aposta vull quedar bé
et dedic aquest bon verso.

Francisca Mora, na Vica
també vengué al sopar
en el teu lloc vares quedar
i ningú et va criticar.

Catalina de Son Maga
que és nom de possessió
pots creure que un servidor
fa tot això sense paga.

Maria Mateu "Perdiu"
ets balladora de bot,
jo som corregut per tot
tant a l'hivern com l'estiu.

Salut en Miquel Saurina
aquest és s'home des temps
no li pots mostrar ses dents
perquè molt sovint endevina.

Maria Antònia Pascual
directora de s'Escola,
si xerr com una gramola
no m'ho has de prendre mal.

Na Margalida Castells
la dec haver oblidada
i ara jo li som posada
amb aquest ram de clavells.

Maria Magdalena Moranta
de mal nom ets de Can Rengo
si per escriure fos mengo
no em vendria a quaranta.

I també en Tomeu Fons
que n'és es rector des poble
el tenc per persona noble
si no ho és, voldria ho fos.

No mos convé perdre es temps
que mos queda molta feina,
cadascú que agafi s'eina
aprofitant tots es moments.

Al bon Senyor Pocoví,
Batle de s'Ajuntament
cal mostrar-li en tot moment
qui és es poble mancorí.

Maria Magdalena Martorell
fas feina a s'Ajuntament
com que em sobra un moment
per tu em trec es capell.

A na Magdalena Grau
que es cuida de s'Esplai
si m'heu de menester mai
per jo a Inca preguntau.

Na Maria Martorell
sa de Sa Botiga Nova
si la posassin a prova
no en faria un bordell.

Si n'hi ha cap que no agrada
m'ho haureu de perdonar,
tots volem col.laborar,
i en gràcies, feina pagada.

Vos deman a tots plegats
si en deix cap d'agraviat
que me siga perdonat
que em basten es maldecaps.

Ho he escrit en mallorquí
perquè aquí m'he criat,
si de veres vos ha agradat
ara m'haureu d'aplaudir.

Si ses gloses surten bé
tots junts mos divertirem
llevat posat deixarem
per fer-ne més si convé.

Aquell que mor ja no torna
no val arreglar papers
jo som un des sinevers
que no han cridat a l'ordre.

Quin estol de cadernereres
es Batle va convidar
si d'ell haviem de cobrar
creis que hauriem de trotar
com es cavalls de carreres.

Imatges
d'ahir

ARA HA FET 4 ANYS...

Montaurà
REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

La Vall de Montaurà, dibuix del pintor local Tomeu Jugué.

DADES

En Tomeu "C. Jugué".

4 anys , 17 números , 532 pàgines

8.500 exemplars , 100 % en català.

0 retribucions , 0 imposicions

0 política , 0 publicitat de consum

Montaurà, revista de Mancor i per a Mancor,
amb col.laboradors com voltres mai morirà.

La llengua
feina
de tots

La llengua
feina
de tots

MATEU MORANTA MORRO, "Rengo"

La present entrevista, feta a l'amo en Mateu "Rengo", ens presenta un de tants mancorins, que com tots els de la seva edat, han viscut la vida del poble en tota normalitat. Segur, que com ell, molts hi tendrien cabuda aquestes retxes de la revista. Volem dir amb això, que no es tracta d'una persona amb una història especial. L'únic que pugui tenir d'especial és que ha viscut una vida, silenciosa, tranquil·la, de feina diària al camp, sortint els diumenges al cafè, entretenint-se jugant a cartes, etc... vida similar a la de molts mancorins, però que és viu reflexe de l'esdevenir diari del nostre poble i dels seus moradors.

Feia un dia meravellós de març, quan arribàrem a ca seva, al camí que va a Sa Devesa, trobàrem a l'amo en Mateu que ens esperava i també la seva esposa. Ens acomodàrem a dins la casa i iniciàrem la conversa.

Bones tardes.

Bones tardes. Va respondre, tot xalest.

Quants anys teniu?

S'altre dia en vaig fer setanta-set. Vaig néixer l'any 15, dia 6 de gener.

Comentàrem que mon pare també ho era de l'any 15, eren de la mateixa edat. També curiosament, va afegir l'esposa de l'amo en Mateu, que ma mare i

ella també havien nascut el mateix any i quasi en els mateixos dies.

Recordau a quina casa del poble vàreu néixer?

Sí. A Can Castell, aquí dalt, anant a Santa Llúcia. Ara hi fan obra. Allà vivíem amb els nostres pares.

Només éreu dos germans?

No. Quatre érem. En moriren dos d'atacs de nervis, no sé com ho diuen. Moriren a Palma. Eren encara fadrins joves. Tenien uns anys més que jo.

Idò vàreu ésser quatre?

Sí. Aquests que moriren, un era dos anys més gran que jo i l'altre, quatre. En Pep, que era es major, ells dos i jo, que era es darrer.

De petit, amb qui anàreu a escola?

Amb ningú mai, però en vaig arribar a saber de lletra. Vaig anar, d'hivern, amb un capellà, que era de Sineu. Li deien Jordi. Sí, Jordi Vanrell. Llavors va estar a un poble d'aquí prop, - no ho recorda bé, pensa, i diu - Moscarí. Vaig anar tres o quatre anys amb ell, sempre d'hivern. Jo hi vaig dur idea i vaig aprendre bastant.

On vivia aquest senyor?

A sa Vicaria que estava allà on hi va estar el Teleclub i que ara està en obres.

El fet que anàssiu a escola els vespres vol dir que començàreu a fer feina molt prest?

Quan vaig tenir set o vuit anys.

Quines feines fèieu tan petit?.

De tota classe de feina. Collir ametlles, garrofes, olives, i coses d'aqueixes.

No anàveu a un lloc sempre el mateix?.

No. "A vivirla, a correrla" - ho va dir en castellà, de forma molt expressiva -.

I següreu així fins que vos entregàreu al Servei Militar?.

Sempre feina al camp. De més grandet ja feia altres feines que no eren ses que vos he dit, exsecallar, llaurar, etc.

Quan vos entregàreu al Servei Militar?.

Quan es va entregar sa meva "quinta", que era la del 36, ja feia sis o set mesos que havia començat sa guerra.

Quan vos entregàreu, que ja hi havia guerra, on anàreu, en primer lloc?.

A Pollença, no al Port, sinó dins es poble. Allà hi fèiem "instrucció". D'allà mos dugueren a Sa Pobla, llavors a Inca i després a S'Arenal de Lluçmajor. Allà vàrem fer es Batalló Ciclista.

Quin mes era de l'any 36?.

Un mes abans de Nadal de l'any 1936, el mes de novembre.

Què fèieu allà a S'Arenal de Lluçmajor?.

Allà continuàrem fent "instrucció" i mos prepararen ses bicicletes, una bicicleta per a cada un. Anàvem d'una part a s'altra, sempre amb sa bicicleta.

Està clar. Havia sentit parlar jo del Batalló Ciclista, però mai m'havia detingut en interpretar el seu sentit i utilitat.

Intervé en Biel Fiol i li demana, quin tipus d'armament i altres eines dúieu?.

Un "mosquetón" i unes pistoles metralladores que jo he vist a sa Guàrdia Civil. Pràcticament es Batalló va recórrer tota Mallorca. Mos acompanyàven amb camions que mos duïen es menjar i tot tipus d'ajuda.

Hi vàreu estar molt de temps?.

No. Després ja mos enviaren a es "frente".

A on vos dugueren en primer lloc?.

Mos dugueren a Sígüenza, província de Guadalajara. Així i tot vull dir que amb els dos anys que vaig estar a sa guerra, a sa península, només hi vaig anar a es "frente" dues vegades. - Cal entendre es "frente" com a primera línia de lluita -. Voltàrem per tots aquells pobles de per allà. Record un poble que es deia Almazán.

Més endavant mos dugueren a Barcelona. Allà sí que vàrem anar a un "frente". Era es "frente" de Catalunya: Mos agregaren amb sos alemanys i férem sa campanya fins a sa frontera de França. Llavors mos retornaren cap a Barcelona i després mos dugueren a Avila. A Toledo s'havia començat s'ofensiva i allà va acabar sa guerra.

Recordau algun moment haver tengut por?.

No. Diria mentides si digués el contrari. Com ja vos he dit només dues vegades vaig estar a primera línia. Vaig veure morts però mai vaig pensar que m'haguessin de matar a jo. No pensava gens en la mort.

De Mancor, de la vostra "quinta", en va morir cap?.

No, crec que no en morí cap de sa meva "quinta" allà on jo estava. En va morir un de Mancor, però no estava en es meu grup. Era un tal Joan, que estaven a Massanella, germà den Bernat "Gros", Joan Gual. Aquest era de sa meva "quinta", però no estava amb jo. Ja era quasi al final de sa guerra.

Després d'aquests dos anys, ja vos llicenciàreu?.

Sí. Quan ja vàrem ésser aquí, després de dos mesos i mig ja mos llicenciaren. Sa guerra ja havia acabat però començaven els problemes de la que seria després la segona Guerra Mundial. Per cert quan aquesta va començar mos tornaren fer entregar.

On anàreu?.

A Campos. Hi vaig estar un mes i mig o dos, llavors, perquè era fill de pare seixantí, ja em llicenciaren del tot.

Aleshores ja festejàveu?.

Sí. Llavors ja començava a anar-hi amb ella.

On fèieu feina?.

Puc dir que fins que vaig tenir 29 o 30 anys, dins Mancor no vaig fer més que dos o tres jornals. Vaig recórrer moltes possessions, per Santa Ponsa, Platges de Paguera, Calvià, Capdellà, Sóller. Ses feines que feia eren exsecallar, collir i tomar oliva, totes ses feines des camp.

Quan vos vàreu casar?.

Ella ho deu saber - referint-se a la seva dona - a jo no em recorda, sé que em vaig casar per sa festa de Lloseta, dia 8 de setembre. Em vaig casar a vint-i-vuit anys.

Continuàreu fent feina lluny de Mancor?.

No. Quan em vaig casar a Es Rafals entraren ets amos nous que eren ets amos de S'Estorell (de Can March). Jo vaig entrar amb ells i vaig fer feina sempre tot es temps allà. Collíem oliva, exsecallàvem i també d'estiu fèiem carbó. Es carbó el feia a

mitges amb es senyor; s'oliva la collíem a jornal, però a vegades li compràvem semanters, inclús, alguns anys, tota s'oliva de sa possessió, tot s'esplet. Érem dos o tres, jo i en Joan "Bollit", en Miquel "Mameta", noltros tres vàrem tenir un parell d'anys tota s'oliva d'Es Rafals.

A dormir no hi quedàveu mai allà dalt?.

No. Sempre davallàvem al poble. Només d'estiu, quan teníem foc a sa sitja, o d'hivern un dia de molt mal temps.

L'oliva que la veníeu més per salar o en fèieu oli per després vendre?.

En veníem més per salar. Sa que no era ja bona per salar mos servia per fer-ne oli. Allà hi havia una tafona. Per vendre-la anàvem a Inca, Binissalem i altres pobles. Teníem un ase i un carro que mos servien per tragar-la.

Amb què guanyàveu més amb el carbó o l'oliva?.

I més o manco. Havíem de fer es cap viu per viure. Quan es tractava de carbó, venien a cercar-lo allà dalt, es senyor el venia i noltros cobràvem un quantitat, era, com he dit, a mitges.

Heu tengut dos fills?.

Sí. Un fill i una filla. En Mateu, que és es major i na Maria.

Llavors, fins que vos jubilàreu, féreu feina a Es Rafals?.

Sí. Ho varen vendre i encara jo no estava jubilat. En Jordi, que ho va comprar, em va fer de patró fins a sa jubilació.

Es diumenges quines eren les vostres distraccions?.

Jugar a cartes. Però jugar per passar es temps. Jugàvem a tutti, canari, truc, etc... guanyar poc i perdre poc.

Què feis ara en un dia normal?.

Estic cuidant sa mica de terra que tenim. Un poquet aquí prop i un tros devora Son Bonafè, i faig el que puc. Tenim animals de corral.

Participau a les excursions i activitats de la tercera edat?.

No. No som molt des passejar. Sa dona hi va però jo m'estim més quedar aquí, me n'afluix.

Què trobau dels joves d'avui?.

Van un poc a "lo loco".

Quants de néts teniu?.

Tres. En Mateu té un fill i na Maria té dues nines.

Entra després la seva esposa i li demanam si vol dir res, els preguntem a tots dos si s'han suportat bé després d'anys d'estar plegats?.

Sí, -diu la seva esposa- per setembre ja farà cinquanta anys que mos cassàrem, era el 1942, jo encara no tenia 23 anys.

Idò haureu de fer una bona festa?.

Sí, -diu la seva esposa, ell no hi acaba d'estar tan d'acord i diu: per mi mos n'afluixarem. No, diu ella, només es un pic en sa vida i no són molts es qui hi arriben.

Continuàrem parlant. L'amo en Mateu ens va contar la seva enfermetat,

que des de fa 20 anys el tenia molt preocupat, els metges no li trobaven res, fins que un bon dia sembla que va tirar el mal. Ara el trobarem molt bé.

A tots dos i també als seus fills i néts els desitjam salut i que amb goig i alegria puguin celebrar, el proper setembre, les noccs d'or del seu matrimoni.

Jaume Gual Mora.

TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR DE LA VALL

la primavera

TEMPERATURES

ANY 1.992

MES	MITJA MÍNIMA	MITJA MÀXIMA	MÍNIMA MES DIA	MES o C.	MÀXIMA MES DIA	MES o C.
Gener	6'2	12'3	20	3	9	14
Febrer	7'2	13'5	22	4	15	17
Març	8'9	16'0	27	5	21	23

PLUGES

MES	ANY 1.986	ANY 1.987	ANY 1.988	ANY 1.989	ANY 1.990	ANY 1.991	MITJA D'ELS ANYS 1.986/91	ANY 1.992
Gener	113 litres	259 litres	68 litres	14 litres	120 litres	220 litres	132 litres	65 litres
Febrer	101 "	155 "	11 "	53 "	13 "	145 "	80 "	10 "
Març	28 "	36 "	44 "	39 "	48 "	63 "	43 "	76 "
Abril	83 "	24 "	123 "	85 "	102 "	80 "	83 "	
Maig	11 "	41 "	83 "	92 "	23 "	129 "	63 "	
Juny	11 "	1 "	80 "	4 "	4 "	43 "	24 "	
Juliol	64 "	25 "	2 "	2 "	1 "	- "	16 "	
Agost	1 "	- "	11 "	14 "	21 "	58 "	17 "	
Setembre	171 "	57 "	79 "	172 "	49 "	57 "	97 "	
Octubre	170 "	60 "	20 "	6 "	267 "	49 "	95 "	
Novembre	123 "	189 "	54 "	141 "	125 "	45 "	113 "	
Desembre	107 "	116 "	65 "	113 "	50 "	33 "	81 "	
	983 litres	963 litres	640 litres	735 litres	823 litres	922 litres	844 litres	

Miquel Saurina Vallori

L'ESCOLA

Durant el primer trimestre de l'any 92 a l'escola s'han fet moltes activitats a més a més de les usuals de cada dia.

El dia de Sant Antoni, com cada any, férem un fogueró i cremàrem un dimoni i després torràrem llonganisses i botifarrons i dinàrem tots junts; pares, mares, alumnes i professors.

El 30 de gener era "El dia de la Pau" i pujàrem amb globus a Santa Llúcia, des d'on els amollàrem. Esperam que els nostres missatges de pau hagin arribat ben enfora.

Durant el febrer, un grup d'alumnes de 6è, 7è i 8è anaren a Barcelona dos dies juntament amb alguns alumnes de segona etapa del C.P. Ponent d'Inca. Els professors acompanyants foren en Pere (Educació Física) i na Margalida (tots la coneixeu).

S'ho passaren molt bé visitant totes les instal·lacions olímpiques i el més important la convivència amb els nins i nines de Ponent fou excel·lent, (demanau-ho a en Bernat).

El dia 26 de febrer férem la Festa de Carnaval, al matí hi hagué una "ginkama", enguany va ésser una mica més complicada i dels set grups només dos acabaren les proves, un dels grups, el que féu primer, va demostrar la seva habilitat i lògica per damunt dels altres, fou el format per:

Joan Martorell (8è), Teresa Farriols (7è), Silvia Amer (5è), Maria Martorell (6è), Flàvia Gargiulo (3er), Miquel Colom (2on) Mª Francisca Colom (1er).

El segon grup estava format per:

Antònia Reus (8è), Quico Solivellas (7è), Joan Gual (5è), Salvador Ribot (6è), Felip Martorell (3er), Macià Sastre (2on), Núria Cayuela (1er).

I a l'horabaixa les disfresses i la Rua. Hi havia: óssos "panda" (pre-escolar), pringüins (Cicle Inicial), prínceps i princeses (tercer, quart) i la resta representaven el descobriment d'Amèrica,

hi havia indis, soldats, un frare en Cristòfol Colom.

Desfilàrem pel poble i a Ca's Puput ens obsequiaren amb caramels. Després l'A.P.A. havia organitzat una xocolatada amb coca a l'escola, així que berenàrem i ens despedirem doncs venia "la setmana blanca" i tots tinguérem uns dies per descansar.

Durant el mes de març férem una excursió a Palma, els de cinquè, sisè, setè i vuitè anaren a visitar "la Carpa de la Ciència", allà s'ho passaren bé tocant i experimentant.

Els altres també varen disfrutar veient l'espectacle dels dofins a "Marineland". Després dinàrem tots junts a la platja de Portals, feia un dia assolellat i calorós i n'hi va haver un que comprovà la temperatura de l'aigua.

Dir-vos també que des que compràrem la taula de ping-pong hi ha hagut una gran activitat durant tot l'any per jugar-hi.

Hi ha un grup de segona etapa que fins i tot si poguessin, dinarien a l'escola per seguir jugant.

I amb tanta pràctica han obtingut la seva recompensa. Anaren al "Campionat Comarcal de Ping-Pong Escolar" celebrat a Inca, a la Plaça de la Quartera, durant el mes de febrer i jugaren contra les escoles de: Santa Maria, La Salle i Sant Francesc, declarant-se els de la nostra escola Campions Comarcals. Els jugadors foren Tomàs Cayuela, Biel Alorda, Damià Cayuela i Jaume Mora.

El proper dia 11 d'abril han d'anar a jugar a Palma el "Campionat Insular".

Anim! A veure si també el guanyam.

I ara esperant els crespells i les panades ens despedim de vosaltres.

Bones Festes de Pasqua!

El Claustre de Professors.

L'ESPLAI...

DE CARA A CARA I AMB LA MÀ AL COR.

Hola amics, ja tornam ésser una altre vegada amb tots vosaltres, però aquesta vegada no vos contarem res del que hem fet a l'Esplai durant aquests mesos, no perquè no tinguem res per contar-vos, sinó tot el contrari, ja que teníem un parell de coses, però serà al proper número de la revista. Ja que l'altre dia llegint un article d'un pare de l'Esplai de l'Encarnació, que es va publicar a la revista de l'Esplai NINORCA 2, ens va agradar molt i al mateix temps ens va fer pensar molt, a continuació vos demanaríem que ho llegíssiu detingudament i ho comentàssiu pares i mares de l'Esplai.

"Pens que les oportunitats que tenim avui per anar creixent com a persones són cada vegada més nombroses i millors. Vivim un temps de contradiccions i és més important que mai saber destriar quins són els valors i quines aquelles coses que se'ns presenten com a tals, però que no tenen ni consistència ni garantia que al final ens ajudin a ser més homes.

Si això és així pel que fa al que anomenam els valors humans, encara més ho es en la tasca d'educació.

Educar: com a pares, com a animadors, com a professors, com a monitors... Jo crec que aquesta és una tasca única, importantíssima, a on tots ens hi abocam. Però és molt clar que el pes, la responsabilitat principal i també les petites gratificacions són per a nosaltres els pares. Som els primers, els qui més estimam els nostre fills, també els qui més hem sofert per ells i amb ells. Ens hi entregam perquè volem el millor i perquè constituïm una comunitat d'estimació, on tots dins la família actuam sobretot per pura gratuïtat.

I quan els nostres fills, dins facetes concretes de la vida són educats per altres persones aquestes amb un cert sentit ho fan com per delegació nostra; ja sigui perquè els pares no hi poden arribar, o perquè ens manca el temps, o perquè no ens sentim preparats... Així entenc jo tot el que és la tasca del Club

d'Esplai. I tot això és el que jo deman a un educador-monitor del temps lliure.

Moltes són les consideracions que a partir d'aquí voldria fer, però intentaré condensar-ho al màxim.

El temps lliure és especialment important per al nin. No l'enviïs al Club perquè estàs cansat de tenir-lo dins ca teva.

No pensis que els monitors ja ho faran tot. Tu has d'integrar-te en allò que pugis a la marxa del Club.

Els valors, l'estil, i la joia del Club, has d'intentar al màxim seguir vivint-ho a casa.

Has de conèixer i relacionar-te afectivament amb aquell monitor que és el qui està més dedicat al teu fill.

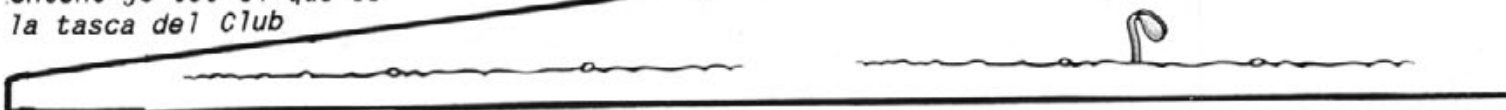
Has de tenir com a teva la línia i l'iderari i els principis que donen raó de ser al teu Club d'esplai.

Tu també has de viure el teu temps lliure com un temps creatiu i alliberador. El teu fill no entrarà en contradicció amb vosaltres pares, i segur que us enriqueireu mútuament.

No et queixis ni critiquis els monitors, sobretot si no has seguit d'aprop la seva tasca i dedicació.

Davant possibles desacords amb les maneres de fer, ésser tolerants, comprensius, i sobretot molt dialogants amb tot l'equip i especialment amb el monitor del teu fill.

Tu, pare, pels anys, per l'experiència i pels recursos que tens damunt teu, posseeixes una visió privilegiada, que tal vegada no tenen encara els monitors del teu Club. Aporta que la necessitat que de fet tenen de tu és més gran que el que et pugui semblar.

Amb tot el que sigui educació dels nostres fills, tot és poc; i a vegades, un poc pot representar molt.

I t'ho dic jo, no perquè sàpiga més que tu, sinó perquè els meus fills m'han espavilat molt; perquè tractar amb nins i joves durant anys m'han fet estar sempre "al loro", i perquè els anys que vaig estar al front del Club d'Esplai de l'Encarnació varen suposar una adaptació de la teoria i de la pràctica, d'anar aprenent, d'anar donant, i d'anar rebent. I sobretot, una alegria per la feina que férem també amb els pares de tots els al.lots del Club.

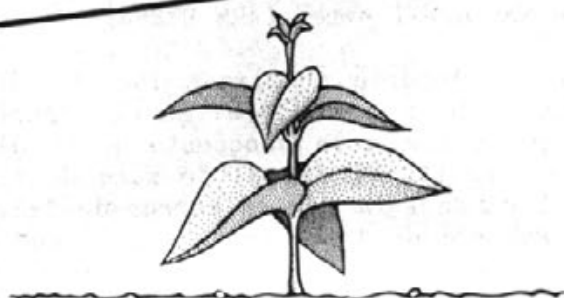
Durant els anys que vaig estar al front del GDEM, amb tot l'equip que formàvem, eren aquestes mateixes les vivències que dúiem a dintre. I n'estic profundament convençut que avui tenim generacions de joves arreu de Mallorca, que són fruit de l'educació del temps lliure; bastants d'ells són monitors, i en conec també algun que ja és PARE com tu o jo, i s'està plantejant novament pels seus fills tots aquests mateixos punts, que ara nosaltres dos, TU i JO, hem compartit dins la intimitat i devora la llar, de PARE A PARE, AMB LA MA AL COR.

Afectuosament, un amic teu."

Bé, no volem que penseu que tenim res en contra vostre ni molt menys, però si voldríem que ens entenguéssiu i valoràssiu un poc més el nostre treball dins l'Esplai, no vos queixeu ni ens critiqueu, sense haver seguit d'aprop la nostra tasca i dedicació, així com diu aquest pare de l'Esplai. Ja sabem que no sempre hem fet les coses correctes, però ningú és perfecte a n'aquest món, tots tenim fallos, tots ens podem equivocar. Però també creim que hi ha hagut coses bones, això ho demostren els nou anys de funcionament del Club, uns anys més bé i d'altres no tant, però això sí, sempre hem superat els mals moments i hem agafat forces per seguir endavant.

La nostra il.lusió seria ésser un bons amics vostres així com també ho som dels vostres fills, poder organitzar activitats i saber que sempre tindrem el vostre recolzament, que si qualche vegada creis que "això" no és correcte, ens ho poguem dir cara a cara i amb la mà al cor.

El grup de monitors.

HORT DE CONIA (Mn) Una part del paratge de Conia que a l'any 1404 era d'En Bnt. Vidal (ARM-RP 2006). L'11 de novembre de 1458, Joan Amengual ven a Gaspar Mateu, ambdós de Mancor, un tros d'hort i canyar a Conia. Confrontava amb possessió del venedor i amb camí sender a la font (ARM P-164).

HORT D'EN DOMINGO, (Mn) El 1404 és citat aquest hort com a propietat d'En Bnt. Vidal. Podia tractar-se d'una mala transcripció de Domingo o Diumenge (ARM-RP 2006).

HORT DEL NOGUER, (Mn) Es trobava situat entre el torrent de Biniarroi, el camí d'Inca i el Pedregueret. A l'any 1446, citat com "lo clos del Noguer", era de la dona de Bartomeu Morro (ACM 664). A l'any 1636 era de Jaume Morro (ARM P-248) i al 1831 era de n'Andreu Beltran de Son Morro (ARM P-268).

HORT DELS TARONGERS, (Mn) Estava a la part posterior de Son Simó, on més tard s'hi obrí el carrer des Cine. A l'any 1698 era de Joan Amengual de Son Tafona (AMS Estims de dit any).

MALESES, Ses (Mn) Nom en què és conegut un terreny erm, sense conrar, amb brosses i arbusts, documentat a diverses parts de l'àrea lingüística catalana. A Mancor és coneguda amb aquest nom la finca situada entre el camí de l'Alqueriola, ara conegut com de Son Bonafé, camí a Selva, Son Colom i Son Lluc. A l'any 1404 Francesc Tolrà té una part de muntanya, apel·lada les Maleses (ARM RP-2006). El 20 d'abril de 1480, Jordi Font de Selva fadigà la venda d'una part de les Maleses a Joan Armengol, davant les almoines de la Seu, que posseïa la senyoria al·lodial de Mancor (ARM P-163). A l'any 1636 una part de cinc quarterades és d'en Pere Morro (ARM P-246). A 1666 és de Jerònia Morro (ARM P-248). A l'any 1736 una part era de Mn. Jaume Martorell pvre. (ARM P-255).

MANCOR.- Alqueria musulmana inclosa dins el districte o yuz d'Inca. En el repartiment posterior a la conquesta quedà dins la part reial. El dia 31 de març de 1230 el Rei Jaume I la donà a Ferrer de Pallarés, Paborde de Tarragona, donació que no fou efectiva a causa d'un llarg plet entre dit rei i el paborde. En fou primer propietari efectiu Rotlà Lay que el dia 5

de les Idus d'agost de 1232 la repartí entre dotze repobladors. Posteriorment passà a propietat de Bernat de Sagristà, un dels sis primers canonges de la seu mallorquina, el qual a l'any 1262 la deixà a una Almoïna que retengué la senyoria al·lodial fins a les confiscacions de béns eclesiàstics del segle XIX, i que estigué dins la jurisdicció de la Porció Temporal de l'Església de Mallorca fins a l'abolició de les jurisdiccions privades segons decret de les Corts de Cadis de 6 d'agost de 1811, posat en vigor a Mallorca l'onze d'octubre del mateix any.

Amb la creació de la parròquia de Sant Llorenç de Selva, a l'any 1248, s'inicià la dependència eclesiàstica que perdurà fins a l'any 1913 en què fou creada la parròquia de Sant Joan Baptista de Mancor, i a l'any 1300, amb la creació de la vila de Selva, la civil, que perdurà fins a l'any 1925, en què fou creat el municipi de Mancor del Valle.

El significat del nom Mancor no ha estat aclarit de manera convincent. Així Miquel Barceló exposa la idea que podia tenir referència amb el grup "Ait Ali Sukkur u Mankur" de la zona de Todga, a l'Atlas, que són citats per al-Baidhak quan es someteren els almohades. Diu textualment que "*aquestes Ait Ali en darrer terme estableixen la seva provenença d'un encestre Mankur. És un col·lectiu que deriva de mankur a través de Sukkur i no d'un personatge anomenat Ali*". Però hi ha que dir que l'il·lustre arabista Mikel de Epalza posa en seriosa dubte l'argumentació de Miquel Barceló.

Per la seva part, Joan Coromines diu, referint-se al possible significat del topònim Mancor: "*té tot l'aire d'un participi passiu aràbic. Llavors les possibilitats són moltíssimes. La més òbvia seria la de la rel "nqr". Per exemple manqûr, lloc enfondit, excavat, etc... Manqûr consta també com a nom de persona, epítet tret d'aquest mot de l'àrab comú que és el participi passiu del verb naqar: batre, donar cops, gratar, fer sonar el tambor, excavar*". El Dr. Coromines considera que la coincidència entre Manacor i Mancor sols ha estat, i fins a cert punt, només secundària.

Nosaltres consideram que l'etimologia proposta de lloc enfondit, almenys no s'aparta de la realitat topogràfica del nostre poble, dins d'una vall, al peu de la serra.

FONTS DOCUMENTALS:

- ACM: Arxiu Capitular de Mallorca.
 AMS: Arxiu Municipal de Selva.
 ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.
 Miquel Barceló: Un topònim bereber més (dins B.S.A.L. XLI).
 Mikel de Epalza: Precisiones sobre instituciones musulmanas de las Baleares (dins "Les Illes Orientals d'Alandalus").
 Joan Coromines: Onomasticon Cataloniae I.

Gabriel Fiol Maten.

ESGLÉSIA LOCAL

LA FESTA DE PASQUA PERLLONGADA

- La festa de Pasqua, encara tan recent, declara per als creients en Crist Ressuscitat, que tots els dies són festa.

- Pasqua afirma que el qui aportí a la comunitat més motius de celebració i d'alegria serà tingut com el primer de tots.

- La Festa de Pasqua es perllonga més enllà d'un dia. I per això recorda que tots els qui vulguin aigualir les Festes han de ser amonestats per la comunitat. Igualment tots els pessimistes, els qui ho enterren tot abans de néixer.

- La festa de Pasqua reafirma que es considerarà denúncia profètica assenyalar amb el dit i molt concretament tot atentat contra l'alegria i el goig de viure.

- Pasqua indica que tota paraula que no serveixi per estimular, animar i vivificar, serà considerada com un perill social.

- Estar clar que, en la perllongació de la festa de Pasqua, el riure i el somriure estarà molt ben vist per tothom.

- Pasqua fortifica el convenciment de que la majoria de les nostres pors, complexos i desànim, són fantasmes irreals i que, per això, se les retirarà el carnet de conduir dins la societat.

- La festa de Pasqua denuncia com a subversives i de gran perill social les frases o expressions com aquestes: "Tot va malament", "No hi ha qui aguantí aquest món", "La vida és un oi".

- Pasqua subvenciona a perpetuïtat qualsevol promoció de la bondat, de la delicadesa, de l'acollida i de la comprensió, del respecte i de l'amor.

- La festa de Pasqua dóna el títol de fills de Déu, a tots els efectes, als qui vulguin córrer el risc i l'aventura de fer feliços als altres.

- Finalment declara aquest món en estat permanent d'esperança.

Bartomeu Fons Pascual.

Viuriem millor essent independents d'Espanya?

Teresa Martorell (Cas Pu-put-Mancor): Crec que sí, els impostos d'aquí es gas-tarien aquí, i sobretot po-driem conservar la nostra llengua.

Maria Mateu (Restaurant Turixant): No està bé que se'n duguin tants de do-blers cap a Madrid.

Angel Rodriguez (Bar Es Forn de Mancor): Crec que viuriem més malament, no tenim matèries primeres a bastament.

I DIADA DE LA PINTURA MANCOR DE LA VALL 7-JUNY-1992

ELS LLINATGES DELS MANCORINS -17-

MARTÍNEZ.- Llinatge castellà que aparegué a Mancor amb el naixement de Maria, filla del mestre nacional Cayetano Martínez Ródenas, natural d'Alborea, província d'Albacete, i de Lluïsa Tomás Cebrià, oriünda de Torrente, província de València, nascuda el 20 de novembre de 1932 (RCMV).

MARTORELL.- Nom d'una vila del pla de Barcelona i d'un poblet de la comarca catalana de la Selva. Antigament era un nom propi d'home. A Massanella ja apareix documentat el 13 de les Kalendes de setembre de 1306 en què Pere Martorell comprà dos morabetins censals a Berenguer Siquier (ARM T-1). A l'any 1359 hi ha homes d'armes Antoni Martorell i Martorell Embert de Massanella (Rosselló). A l'any 1404 ja apareix instal·lat a Mancor, amb P. Martorell, que posseeix la tafona comuna a Mancor, i amb Guillem Martorell (ARM-RP 2006). A Massanella es diversificà en diferents branques de la mateixa família i que es coneixien pels seus sobrenoms: Picó, Gallina, Maga, Caltina i Esbert. A l'any 1594 a Mancor hi havia tretze propietaris amb aquest nom i nou a Massanella. Era el segon llinatge després de Morro (AMS Stims de dit any). A l'any 1764 ja era el més nombrós de Mancor, car hi havia vint-i-set propietaris i a Massanella quatre (AMS Cadastre de dit any). Actualment és el més nombrós de Mancor i també el nostre poble és el que ho posseeix amb més alt percentatge de tota l'illa.

MAS.- Derivat del llatí "mansus", o sia, casa habitable per als conreadors, finca rústica. A Mancor està documentat per primer cop l'11 de maig de 1898 en què batiaren Joana Maria, filla de Miquel Mas de Lluçmajor i d'Esperança Mairata de Caimari (AD Bap. Manc.).

MASCARÓ.- Forma derivada de mascara o màscara, mots d'origen incert, probablement germànic. El 18 de març de 1381 n'Esteve Mascaró de Mancor establí un censal damunt una vinya que tenia a Biniamar (ARM T-71). A l'any 1404 hi ha un tal Mascaró que posseeix un alberg a Mancor (ARM-RP 2006).

MASSIP.- Derivat del llatí "mancipium", servent o aprenent d'un ofici. A Mancor està documentat en Manel, fill de Jaume Massip i d'Eulàlia Alorda, que en heretar les propietats de la seva mare a Biniarroí foren conegudes com Can Massip, topònim encara viu (ARM T-53). A l'any 1594 a més del Massip de Biniarroí hi ha documentat un propietari amb aquest cognom a Mancor (AMS Stims MDXCIV). A l'any 1649 és citat Jaume Massip que té les terres i casa que foren de Cecília Alorda a Biniarroí (ARM T-55). A l'any 1764 encara hi havia tres propietaris amb aquest llinatge a Biniarroí (AMS Cadastre 1764).

MATEOS.- Llinatge d'origen estremeny, essent el primer mancorí que el portà Just, fill de Victoriano Mateos Esteban de Navalmoral de la Mata i d'Esperança Albarrán Mesas de Talayuela, ambdós pobles de la província de Càceres.

MATEU.- Nom d'un dels quatre evangelistes. La primera vegada que hem trobat documentat aquest llinatge és a l'any 1306 en què Pere Mateu de Massanella comprà un bocí de terra (ARM T-1). A l'any 1332 es cita P. Mateu, abans habitant de Massanella i ara de Mancor (ARM T-3). A les nones de gener de 1337, Bernat Mateu d'Inca va vendre un pati a Arnau Galí de Massanella, situat a dit lloc (ARM T-4). El 15 de gener de 1370 Bernat Mateu d'Inca comprà a Guillem Ermengol tot el que aquest tenia a Biniarroí. Curiosament en l'actualitat part d'aquestes propietats són posseïdes per propietaris de nom Bernat Mateu. A l'any 1594 hi havia set propietaris a Mancor i sis a Biniarroí amb aquest cognom. També a Mancor hi han arrelat altres famílies amb aquest llinatge, procedent d'Escorca, com la família Turixant, d'Orient, de Sa Pobla, de Montuiri i de Selva.

Fonts documentals:

AD: Arxiu Diocesà de Mallorca.
AMS: Arxiu Municipal de Selva.
ARM: Arxiu del Regne de Mallorca
RCMV: Registre Civil de Mancor
ROSSELLÓ; "Homes d'armes de la part forana de Mallorca 1359" de Joan Rosselló Lliteras.

PER LLEPAR-SE ELS DITS Temps de panades i robiols

by Toni of La Finca

As Easter is approaching, we are going to prepare some typical Mallorcan dishes for this time of year, that are very tasty and easy to prepare. This time we are going to start with the typical "empanada" a kind of pie usually made with lamb's meat and/or peas.

For the dough you will need:

- 1 kg. flour (special flour for empanadas)
- 1/4 kg. lard (or margarine)
- 125 cl. olive oil
- 1 glass of orange juice
- salt

For the filling:

- 1 longaniza (sobrasada)
- 1/4 fresh bacon
- 1 kg. lamb meat

Robiols

To prepare the dough you will need:

- 1 kg flour (special flour for empanadas can also be used for robiols)
- 400 grams. margarine
- 400 grams. sugar
- 4 eggs yokes
- 1/4 litre orange juice
- some cinnamon, grated lemon peel
- A few drops of aniseed liqueur

- 1 Mix all ingredients to a dough, and knead until it's pliable. Add more flour if needed.
- 2 Take one small piece of dough and roll it into a circle, (not too thin, not too thick). Fill it with a spoonful of your chosen filling, fold the dough in half and pinch the sides closed. Cut away the surplus.
- 3 Place them in a pre-heated oven for about 20 minutes. When they are cooked sprinkle them with some glazed sugar.

NOTE: If you substitute half of the orange juice for water the dough will be softer. The typical filling for robiols is "cabello de angel", pumpkin jam. You will find it on sale in the baker's during Easter. Other typical fillings are curd cheese, prepared with sugar, lemon juice and cinnamon, but they can also be filled with marmalade or jam if you prefer.

- 1 Melt the lard or margarine. Sift the flour and add the olive oil, orange juice, some salt and the melted lard (be careful that the lard is not hot)
- 2 Knead the dough, until all ingredients are mixed. Add more flour, if you think it's necessary.
- 3 Take one small piece of dough and form it into a pie, put two or three small pieces of sobrasada and the same amount of fresh bacon inside. Then fill it with the lamb, put another two or three small pieces of sobrasada and fresh bacon on top. Cover with very thin strips of dough, cut away the surplus and close the sides by pinching them shut. Place the pies in a pre-heated oven for about 1/2 an hour, (if they are ready they should be brown on the bottom and the colour of the sobrasada on top). If you decide to make it with peas, still add the pieces of sobrasada and fresh bacon.

The lamb can be prepared as follows: 1 kg. lamb, 1 small onion, black pepper, salt, and olive oil. Cut the lamb and the onion into small pieces. Fry the onion in a pan until it's transparent, then add the lamb. Cover until the meat is cooked, stirring occasionally. Season with salt and pepper. The peas can be prepared as follows: 2 kg. thawed frozen peas, 2 bunches of chives, sweet paprika, black pepper, 1 wine glass of olive oil. Cut the chives into thin slices and add them to the peas, olive oil, black pepper, sweet paprika and salt.

NOTE: Alternatively you can mix both the ingredients, the lamb and the peas.

EL FUTBOL

El C.D. MONTAURA ha començat l'any 1992 i ha obtingut els següents resultats:

Barracar	4	MONTAURA	3
MONTAURA	5	Cas Concos	1
Valldemossa	1	MONTAURA	2
MONTAURA	8	Puigpunyent	0
Ferriolense	4	MONTAURA	4
MONTAURA	7	Porreres	2
La Victòria	4	MONTAURA	2
MONTAURA	2	Llubí	1
Bunyola	2	MONTAURA	1
MONTAURA	5	S'Horta	4
Algaida	2	MONTAURA	2
MONTAURA	6	Llucmajor	1

CLASSIFICACIÓ:

1	S'Arracó	43 + 17
2	Barracar	43 + 17
3	Ferriolense	42 + 14
4	MONTAURA	35 + 7
5	La Salle	35 + 9
6	Valldemossa	34 + 6

Barracar 4 MONTAURA 3

Tercer partit consecutiu amb derrota, l'equip està passant una crisi de joc. El Montaura disputà aquest partit davant el líder amb només 10 homes a causa de les baixes. Als deu minuts ja perdiem de 3 a 0, s'augurava una golejada d'escàndol. El porter reserva jugava al mig del camp per lesió del jugador Sastre. Per dues vegades acurçàrem distàncies i estant el marcador 4 a 3 disposàrem de clares ocasions de gol i haguéssim pogut empatar el partit. Cal destacar els dos gols marcats pel porter suplent Carbonell.

ALINEACIÓ: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Solà, 4 Carlos, 5 Sastre, 6 Perelló, 7 Moreno, 8 Mateu, 9 Julio, 10 Arrom, 11 Carbonell.

Gols: Carbonell (2), Moreno (1).

Targetes: Cap.

MONTAURA 5 Cas Concos 1

Partit jugat amb l'objectiu d'aconseguir, a aquesta segona volta, tots els punts possibles per tal de pujar a 1a Regional. A poc d'haver començat el partit perdiem per 0 a 1, però es produí una gran reacció i acabàrem amb un rotund 5 a 1.

Volem destacar l'actuació de l'àrbitre, sens dubte el millor de la 2a Regional.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Estrany, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Solà, 7 Gálvez, 8 Mateu, 9 Julio, 10 Arrom, 11 Moreno, 12 Moranta, 13 Carbonell, 14 Servera, 15 Amen-gual.

Gols: Gálvez, Mateu, Arrom, Julio, Carlos.

Targetes: Moreno (1).

Valldemossa 1 MONTAURA 2

Partit amb molta lluita per part dels dos equips. El Montaura, als 10 minuts es va quedar amb 10 jugadors per l'expulsió del jugador Perelló. Ja estam acostumats a jugar amb 10, quasi es pot dir que jugam millor. Ben aviat Moreno aconseguí el primer gol. A la segona part el Valldemossa va sortir decidit a remuntar el partit, però fou el Montaura, que amb un contraatac, marcà el segon gol, amb una "vaselina" extraordinària des del mig camp del jugador Estrany. Podem dir que aquest ha estat el gol millor de la temporada. Volem destacar en Biel Moranta, com a porter i al capità Carlos, que des de fa quatre temporades, tenia la il·lusió posada en guanyar al Valldemossa, i ho havia aconseguit.

Gols: Moreno i Estrany.

Alineació: 1 Moranta, 2 Amer, 3 Julio, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Servera, 7 Galvez, 8 Mateu, 9 Moreno, 10 Lluís Mora, 11 Estrany, 12 Amengual, 13 Carbonell. **Targetes:** Julio i Moreno (grogues), Perelló (Roja).

MONTAURA 8 Puigpunyent 0

Joc extraordinari davant un dels equips més fluixos de la categoria (no té cap punt). De no afluir la marxa encara hauria estat més grossa la golejada. Volem destacar en Josep Mateu que donà un recital de bon joc, demostrant que juga per l'equip i no per a ell. Es lesionà el porter visitant amb una topada amb el jugador Estrany, va ésser traslladat a la clínica.

Gols: Moranta (3), Estrany, Gálvez, Amengual, Mateu, Muñoz.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Julio, 4 Carlos, 5 Mora, 6 Solà, 7 Galvez, 8 Mateu, 9 Moranta, 10 Estrany, 11 Moreno, 12 Amengual, 13 carbonell.

Targetes: Cap.

Ferriolense 4 MONTAURA 4

Una primera part molt dolenta, el Montaura ja perdia de 3 a 0. Tres vegades arribaren a porta i tres regals. A la segona part l'equip sortí amb més ganes i aconseguí un gol. Però tot d'una, en un altre regal, perdiem per 4 a 1. L'equip seguí lluitant i aconseguí el 4 a 3, finalment en Toni Gálvez, a xut de falta, va empatar el partit. Encara haguéssim pogut guanyar, mancava poc temps per acabar i en Toni Estrany va estavellar la pilota al pal.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Mora, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Servera, 7 Gálvez, 8 Mateu, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Solà, 13 Carbonell, 14 Amengual, 15 Julio, 16 Moreno.

Targetes: Estrany (1), Perelló (1), Mora II (1).

Gols: Gálvez, Moreno, Amengual i Arrom.

MONTAURA 7 Porreres 2

El Montaura va fer una gran partit encara que els visitants s'avançaren al marcador. El Montaura va saber reaccionar i ja arribarem al descans amb un clar 4 a 1. A la segona part s'aconseguien 3 gols més i 1 els visitants. L'equip va tenir un dia d'encert, tots els xuts a porta entraven.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Julio, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Mora, 7 Gálvez, 8 Estrany, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Moreno, 12 Solà, 13 Carbonell, 14 Amengual, 15 Mateu.

Targetes: Estrany (2).

Gols: Moreno, Arrom (2), Moranta, Mora, Perelló, Estrany.

La Victoria 4 MONTAURA 2

Es repetí la història dels darrers partits, en el primer quart tres regals de la defensa i del porter. Després d'empatar el partit per dos cops, acabà la segona part amb un 3 a 2. Sortírem a la segona amb ganes d'empatar altra volta i disposàrem de moltes ocasions, però la pilota no va voler entrar. En un contraatac l'equip local va fer el quart gol.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Julio, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Mora, 7 Gálvez, 8 Amengual, 9 Moreno, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Solà, 13 Carbonell, 14 Moranta.

Targetes: Grogues, Perelló, Arrom i Mora.

Gols: Arrom (2).

MONTAURA 2 Llubí 1

Estàvem davant un equip que havia golejat els dos primers classificats, el Barracar i S'Arracó. L'equip visitant estava ben situat al camp i arribarem al final de la primera part amb el 0 a 0 inicial, havent fallat el Llubí un penalti amb que fou castigat el Montaura, amb una gran intervenció del nostre porter. A la segona part, amb més ganes i més joc i ja al minut segon, en Gálvez marcà el primer gol. Després el porter va fer penalti a Biel Moranta, fou expulsat i marcàrem el segon gol. Ja en el minut 91, en una errada del porter que va donar la pilota al jugador Carlos, estant aquest d'esquena a la porteria, l'aprofità un jugador del Llubí per marcar el seu gol.

Cal ressaltar el debut del jugador Mora, mancorí fixat pel Montaura i que ha jugat 13 anys amb el Llosetense a 3a Divisió i Preferent. Enhorabona Miquel i et desitjam molts èxits.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Julio, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Estrany, 7 Gálvez, 8 Mora, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Moreno, 12 Mora II, 13 Carbonell, 14 Solà, 15 Amengual.

Targetes: Arrom, Amer, Carlos i Solà, totes grogues.

Gols: Gálvez i Arrom (p.).

Bunyola 2 MONTAURA 1

Una altra derrota a la lliga i ja van 8. El Montaura no mereixia perdre, la derrota és injusta. Això és el futbol. L'equip sortí mentalitzat en mantenir l'atac contrari a la primera mitja hora. En aquest control va destacar en Miquel Mora, jugant per darrera la defensa. El Bunyola no arribà a porta en tota la primera part. A la segona part es seguí la mateixa tònica, al minut 75 marcàrem el primer gol per part de Moreno, en un remat de cap al xut d'un corner. Després l'àrbitre va anular un gol, totalment legal de Moreno, per fora de joc posicional, i també deixà d'assenyalar un penalti clar de què fou objecte el jugador Julio. En arribar el minut 82 el Bunyola empatava el partit i al minut 89 marcava el segon que seria definitiu.

Hem de destacar tres coses: El debut de Julio Gálvez en aquesta temporada, la nefasta actuació arbitral que va influir en el resultat i els abusius preus de les entrades, 700 ptes. entrada única. A tots els camps ens esperen i ens comenten que el Montaura és el Reial Madrid de la categoria i per tot es declara el dia del Club.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Julio, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Mora, 7 Gálvez, 8 Amengual, 9 Moranta, 10 Arrom, 11 Moreno, 12 Estrany, 13 Carbonell, 14 Solà, 15 Gálvez, J.

Targetes: Martorell, Gálvez J., Amer, Estrany, totes grogues.

Gols: Moreno.

MONTAURA 5 S'Horta 4

La primera part fou molt dolenta, pareixia que l'Horta era l'aspirant a pujar a 1ª Regional i no el Montaura. Arribàrem al descans amb un 0 a 3 en contra. L'afortunat que va guanyar el "jamon" a la mitja part va dir que si el Montaura guanyava aquest seria per ells, segur que no creia que es remuntàs el resultat advers. Així, amb més cor que cap, acurçà el Montaura distàncies però l'equip visitant ens sorprengué amb una altre gol 1 a 4. Mancant 16 minuts per acabar, un penalti inexistent, suposà la reacció de l'equip del Montaura i els gols es succeïren un rera l'altre per acabar amb la victòria final. Cal ressaltar un gran gol de n'Arrom per l'esquadra de la porteria en un rebot d'una falta. L'àrbitre al final es canvià la samarreta, estava del tot assustat, el públic estava encès.

Alineació: 1 Martorell, 2 J. Gálvez, 3 Julio G., 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Mora, 7 Gálvez, 8 Amengual, 9 Moreno, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Mora II, 13 Carbonell, 14 Mateu, 15 Solà.

Targetes: Arrom, Estrany, Perelló, Carlos, totes grogues.

Gols: Arrom (3), Mora II i Carlos.

Algaida 2 MONTAURA 2

Partit esperat degut als incidents negatius succeïts a la primera volta a Mancor. El Montaura va fer un partit molt bo en un camp molt difícil (o perds o surts malparat). Just començat el partit en Julio de cap va fer el primer gol (0 - 1), arribàrem al descans amb 1 - 1. A la segona part el Montaura va sortir decidit a sentenciar el partit i, a 12 minuts del final, en Lluís Mora va marcar el segon gol, inclús el Montaura va perdonar algunes ocasions. L'àrbitre va allargar el partit de

forma incomprensible, al minut 103 l'Algaida va empatar, si no hagués estat així encara ara jugaríem. L'àrbitre va expulsar tres jugadors, Perelló, Arrom i Lluís Mora, i acabà el partit al minut 107 de joc. Tot un record. Quan els jugadors es retiraven pareixia que hi havia un diluvi de pedres. El comitè ha obert expedient del partit i ha sancionat a Arrom, Lluís Mora, Estrany i Perelló, també al delegat Guillem Martorell. Volem ressaltar la labor de conjunt i sobretot en Biel Moranta a la porteria, que va tenir una gran actuació; va rebre l'impacte d'un pot al cap.

Alineació: 1 Moranta, 2 Amer, 3 Gálvez, 4 Carlos, 5 Perelló, 6 Solà, 7 Ll. Mora, 8 M. Mora, 9 Julio, 10 Arrom, 11 Estrany, 12 Muñoz, 13 Carbonell, 14 Martorell.

Targetes: Grogues, Estrany i Mora I. Vermelles, Arrom, Perelló, Ll. Mora.

Gols: Mora II i Julio.

MONTAURA 6 Lluçmajor 1

Hi havia moltes dificultats per fer l'alineació, després de l'escàndol arbitral de la passada jornada. Eren molts els jugadors sancionats, per a molts d'ells pot ésser que hagi acabat la temporada. Just començat el partit en Mora inaugura el marcador en una gran jugada de Toni Gálvez. El Lluçmajor empata el partit abans del descans. A la segona part disposàrem de claríssimes ocasions de gol i marcàrem 5 gols. Sens dubte el més ben realitzat el de Moreno amb un xut des de més de 40 metres.

Alineació: 1 Martorell, 2 Amer, 3 Muñoz, 4 Carlos, 5 Gálvez J., 6 Mora I, 7 T. Gálvez, 8 M. Mora, 9 Moranta, 10 Solà, 11 Julio, 12 Amengual, 13 Carbonell, 14 Moreno.

Targetes: T. Gálvez.

Gols: Mora I (2), Mateu, Moranta, Moreno, Julio.

Golejadors

Arrom	18 gols
Gálvez i Moranta	9 "
Estrany, Julio, Mateu, i Moreno	6 "
Carlos	4 "
Mora II	3 "
Amengual, Carbonell i Mora I	2 "
Perelló, Simonet, Muñoz	1 "

Targetes (67).

Estrany	10
Moranta	7
Amer, Moreno i Perelló	6
Cuenca, Mora II, Sastre	4
Arrom, Carlos, Martorell	3
Muñoz, Mateu, Solà, Julio	2
J. Gálvez, Mora I, T. Gálvez	1

Estadística

	J.	G.	E.	P.	GF.	GC.	Punts.
A Casa	14	12	0	2	53	18	24
A Fora	13	4	3	6	23	26	11
Penaltis a favor				6	En contra		2

ELECCIONS C. D. MONTAURA.

El dia 30 de juny acaba el mandat de l'actual Junta Directiva, després de quatre anys. S'obri el període electoral i abans de tres mesos s'han de fer les eleccions del nou president i la junta.

Punts dels Estatuts que cal recordar als socis:

1.- La Junta Directiva avisarà per escrit de la convocatòria a la Sessió extraordinària, Ordre del dia i Calendari Electoral a tots els socis que tenen vot.

2.- Podran votar tots els socis als corrent de la quota i d'antiguitat mínima d'un any.

3.- Les candidatures presentaran un mínim de 5 vocals i un màxim de 20.

4.- El vot serà secret. La mesa electoral estarà composta per: Soci de més edat, com a President. Soci més jove, com a Secretari. Dos vocal per sorteig i un representant de cada candidatura.

5.- La Junta Electoral resoldrà els dubtes de les eleccions i proclamarà els guanyadors.

6.- Els requisits dels candidats són: Ser espanyol. Majors de 18 anys. Amb ple ús dels drets civils. Socis amb una antiguitat mínima d'un any. No estar baix sanció disciplinària esportiva. No ocupar càrrec directiu a un altre club de futbol.

7.- Les candidatures estaran avalades per un 10 % dels socis, amb la signatura, DNI. i nº de soci.

8.- Si només hi ha una candidatura i compleix els requisits, serà proclamada, sense votacions, per la Junta Electoral.

9.- En cas de més d'una candidatura, es faran eleccions.

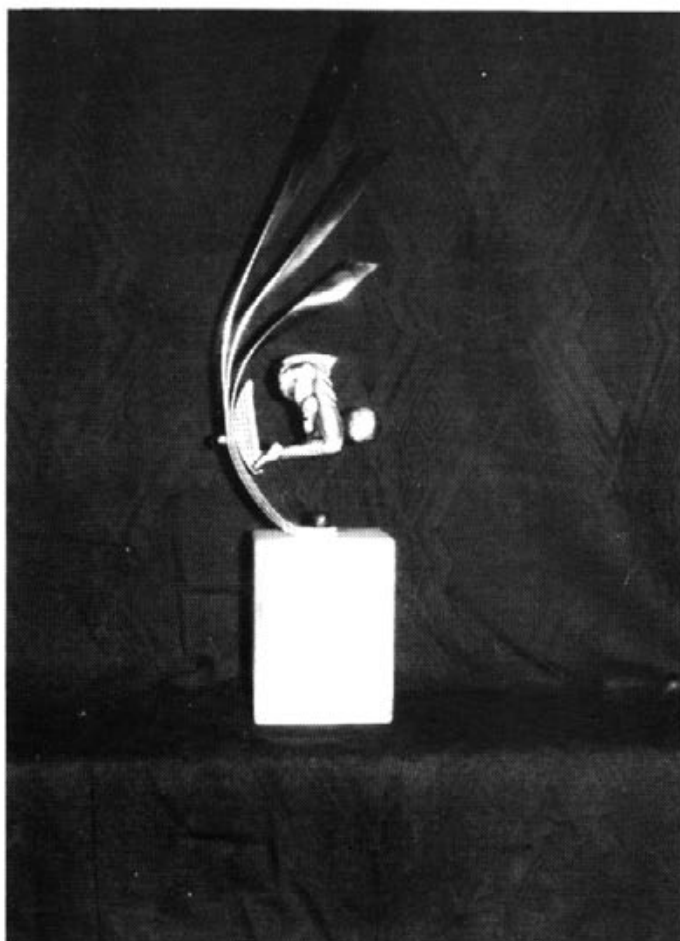
TRIAL**JOAQUIM MARTÍ, ALTRE COP CAMPIÓ.**

La federació Balear de Motorisme, a l'Assamblea celebrada el passat mes de desembre, va aprovar els resultats dels diferents campionats de Balears, corresponents a l'any 1991. En la modalitat de TRIAL, i en la categoria JUNIOR, el campió fou el nostre paísà Joaquim Martí, que sumà un total de 57 punts. Els seus més immediats seguidors foren: Agustí Ribas, amb 47 punts i Josep Segura amb 39 punts.

Des d'aquestes pàgines de MONTAURA felicitem efusivament el flamant campió i esperam que els seus èxits continuïn durant el present any.

TROFEU A LA CORRECCIÓ

UN TROFEU QUE ENALTEIX EL C. D. MONTAURA.

En el curs de la nit del futbol, que es celebrà el passat dia 27 de gener a l'Hotel Palas Atenea de Palma, foren entregats els trofeus del futbol Balear en la seva desena edició. El C.D. MONTAURA fou guardonat amb aquest trofeu, que reproduïm, com a premi per haver estat l'equip que es portà més esportivament en la categoria de segona regional, durant la darrera temporada 1990-91.

En aquests temps en què els mals morals i la violència física són constants en el món del futbol, consideram que aquest primer premi enalteix els components de l'equip, jugadors i directius, i que ha de ser valorat, com des d'aquí ho feim, amb més valor que un triomf simplement esportiu.

INFANTIL CLUB ESPORTIU MONTAURA

D'excel·lent podem catalogar la temporada realitzada per aquest equip MONTAURA INFANTIL en aquest primer any com a federat en la tercera regional infantil. Ha continuat aconseguint bons resultats. És l'únic equip que ha guanyat al camp del líder el Son Gotleu. Ha sofert 4 derrotes a Mancor i només dues fora de casa. Ha aconseguit 58 gols a favor i 36 en contra.

Golejadors.

Garzón	22	gols
Janer	20	"
Ribot	5	"
Ramis, Gallardo	3	"
Fernández	2	"
Llabrés, Maura, Solivelles	1	"

Classificació

1.- At. Son Gotleu	36	punts
2.- La Porciúncula	30	"
3.- Can Picafort	29	"
4.- Montaura	29	"
5.- Campanet	25	

Resultats aconseguits

MONTAURA	1	Sineu	2
MONTAURA	6	Algaida	3
P. Arenal	1	MONTAURA	3
Campanet	3	MONTAURA	0
At. Son Gotleu	2	MONTAURA	3
MONTAURA	1	La Porciúncula	3
Sancelles	2	MONTAURA	5
MONTAURA	1	Can Picafort	4
APA Beato	0	MONTAURA	3

També volem destacar que el dia 21 de març es celebrà un sopar entre la plantilla infantil i entrenadors. Al sopar hi varen assistir el President del Montaura, el Batlle Biel Pocoví i Sra. Es lliuraren a cada jugador un xandall, donat per J. Fluxá Importacions, i un equipatge, donat per la casa Opel.

Enhorabona i gràcies a tots els col·laboradors.

Miquel Vallori Mateu.

Enhorabona i endavant

Imatges d'ahir

S A F I G U E R A G R O S S A (1.938)

"Sa figuera grossa" ja no hi és. I és una llàstima, perquè havia estat testimoni mut d'una part important de la vida mancorina. Quan a l'horabaixa dels diumenges era costum fer el passeig fins al pont, havia contemplat moltes mirades que es creuaven jovenetes i jovenets pujant i baixant, plenes de dissimulada passió; sabia de molts de matrimonis quan ell per primera vegada, temorenc, s'havia acostat a l'al·lota dels seus somnis, que les amigues en filera, agafades del bracet, havien fet passar a un costat, amb poca dissimulada complicitat, ja que a un poble no es pot tenir secrets.

També ens podria contar d'aquelles corregudes de joies a les festes de Sant Joan, baix l'abrasador sol de les dotze del migdia de finals de juny. Tampoc podia oblidar les batudes de l'era de l'altra part de la carretera, a la finca de Ses Planes, esgotadores per la calor, la llargària de la jornada i les capritxades dels vents a l'hora de ventar.

Tot ha passat: ja no es passeja, els joves es relacionen a altres ambients, al lloc de l'era hi ha una tiranga de xalets, "sa figuera grossa" ha desaparegut. Tot un món que ha canviat.

Com a record d'aquella època, acompanyam aquesta fotografia on hi apareixen na Maria Mateu "Moreneta" i na Maria Fontanet de Cas Miet, fent el passeig diumenger pel novembre de 1938, i és que en plena guerra civil pocs divertiments hi havia més.

En Biel de Son Nadal.